

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Politika ochrany hospodářské soutěže v České republice

The Policy of Protection of Competition in the Czech Republic

Student: Marie Suchánková

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Christiana Kliková, CSc.

Ostrava 2008

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.

Obsah

Úvod	7
1 Charakteristika antimonopolní politiky v ČR	8
1.1 Tržní struktura	8
1.1.1 Monopol	9
1.1.2 Oligopol	10
1.2 Hospodářská soutěž	10
1.2.1 Zneužití hospodářské soutěže	11
Nástroje antimonopolní politiky	21
1.3 Přístupy k antimonopolní politice	21
1.3.1 Přístup vycházející z dokonalé konkurence	21
1.3.2 Přístup funkceschopné konkurence	22
1.3.3 Optimální intenzita konkurence	22
1.3.4 Svoboda konkurence	23
1.3.5 Chicagská škola	23
2 Politika ochrany hospodářské soutěže v ČR	24
2.1 Soutěžní právo	24
2.2 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	25
2.2.1 Poslání a kompetence ÚOHS	27
2.2.2 Prevence	33
2.3 Výroční zpráva ÚOHS za rok 2006	36
2.3.1 Legislativní činnost úřadu	37
2.3.2 Spolupráce úřadu s odvětvovými regulátory	37
2.3.3 Aplikace zákona o ochraně hospodářské soutěže	37
2.3.4 Veřejné zakázky	38
2.3.5 Veřejná podpora	40
2.3.6 Rozkladové řízení a soudní případy	41
2.3.7 Mezinárodní vztahy	42
2.3.8 Lidské zdroje	42
2.3.9 Informační činnost	43
2.4 Předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009	44
3 Politika ochrany hospodářské soutěže v Evropské Unii	46
3.1 Právní předpisy v oblasti ochrany politiky ochrany hospodářské soutěže	47
3.2 Veřejné zakázky	50
3.3 Evropská soutěžní síť a Evropská soutěžní autorita	51
3.3.1 Evropská soutěžní autorita	51
3.3.2 Evropská soutěžní síť	52
3.3.3 Středoevropská soutěžní iniciativa	52
3.4 Mezinárodní spolupráce v oblasti soutěžního práva mimo EU	53
3.5 Mezinárodní spolupráce v roce 2006	54
3.5.1 Evropská Unie	54
3.5.2 Spolupráce mimo EU	54
Závěr	57
Seznam použité literatury	59
Seznam zkratk	62

Úvod

Cílem mé diplomové práce je popsat politiku ochrany hospodářské soutěže v České republice a také v Evropské Unii, identifikovat společné rysy i rozdíly a také vyhodnotit činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který je hlavním reprezentantem české politiky ochrany hospodářské soutěže.

Na počátku mé práce bych chtěla teoreticky vymezit tržní prostředí a hospodářskou soutěž jako takovou a také formy zneužití soutěže, kterých je hned několik. Podíváme se také na různé přístupy k politice hospodářské soutěže a nástroje, které jsou pro ochranu hospodářské soutěže používány.

Poté se budu věnovat politice ochrany hospodářské soutěže v České republice. Nejprve se podíváme na oblast soutěžního práva, na jeho tradici na českém území a pak také na v podstatě jediného představitele politiky ochrany hospodářské soutěže u nás – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Charakterizujeme si jak jeho poslání, tak oblasti, které Úřad kontroluje a monitoruje. Zároveň také zhodnotím činnost Úřadu za rok 2006.

V poslední části mé práce se budu věnovat politice ochrany hospodářské soutěže v Evropské Unii, předpisy, kterými je politika zahrnuta v systému práva Společenství a také na spolupráci České Republiky a Evropské Unie v této oblasti. V neposlední řadě se také zmíním o spolupráci České republiky s jinými mezinárodními institucemi, které na poli politiky ochrany hospodářské soutěže hrají podstatnou roli.

Charakteristika antimonopolní politiky v ČR

Antimonopolní politikou rozumíme jinými slovy politiku na ochranu hospodářské soutěže a tudíž politiku, která se přímo zabývá tržním mechanismem, tedy střetem nabídky a poptávky. Pomocí různých nástrojů se snaží zajistit co nejlepší podmínky pro hospodářskou soutěž a tedy pro ekonomiku jako takovou. Velice zjednodušeně vychází z poznání ekonomické teorie, že nejlepším a nejhodnějším způsobem fungování každé ekonomiky je konkurenční prostředí, které se co nejvíce blíží dokonalé konkurenci.

Jako i jiné je antimonopolní politika součástí hospodářské politiky státu, jelikož vlády většiny vyspělých zemí považují tržní prostředí za žádoucí a snaží se odstranit překážky, které konkurenci narušují a usilují o její zvyšování. Co je a co není dovoleno v hospodářské soutěži v České Republice upravuje zákon o ochraně hospodářské soutěže (zákon č. 143/2001 Sb., v platném znění); její ochrana je pak upravena obchodním zákoníkem (zákon č. 513/1991 Sb., v platném znění). Některé další formy zneužití hospodářské soutěže upravuje např. zákon o ochraně spotřebitele či trestní zákon.

Regulaci a především dohled nad ochranou hospodářské soutěže v ČR provádí Úřad na ochranu hospodářské soutěže, který sídlí v Brně. Má právo udělit soutěžiteli, kterému prokáže, že porušil zákon, pokutu. Tyto pokuty jsou většinou nemalé. Navíc vede kartelový rejstřík, což je rejstřík výjimek, které Úřad udělil. Tento rejstřík je veřejný a každý má právo za účasti zaměstnance Úřadu si z něj pořizovat výpisy.

1 Tržní struktura

Dokonalá konkurence je charakteristická tím, že se zde volně střetává nabídka s poptávkou, ekonomické subjekty se tudíž rozhodují svobodně o ceně a množství výrobku, které budou nabízet (firmy) či poptávat (spotřebitelé). Tato situace je charakteristická tím, že na trhu existuje na obou stranách, tedy na straně nabídky i poptávky, velké množství subjektů a tyto mají o svém trhu dokonalé informace a mohou kdykoliv dobrovolně vstoupit či vystoupit z odvětví. Tato koncepce je však v reálném světě a v reálné ekonomice situací nemožnou a soutěžní prostředí je deformováno–některé firmy mají monopolní postavení, zneužívají dominance na trhu, existují asymetrické informace apod.

Jen pro zopakování se podívejme na typy tržních struktur, které ekonomika rozlišuje:

	Dokonalá konkurence	Monopolistická konkurence	Oligopol	Monopol
Počet firem	mnoho	mnoho	několik	jedna
Typ produktu	stejný	diferencovaný	stejný/diferencovaný	nesubstituovatelný
Bariéry vstupu	žádné	dílčí	ekonomické	ekonomické, právní
Kontrola ceny	žádná	dílčí	značná	určující
Míra koncentrace	žádná	nízká	vysoká	100%

Zdroj: Wonnacott P. a Wonnacott R. (1986) in Kliková, Ch.; Kotlán, I.: *Hospodářská politika* (2003)

Ve zkratce si charakterizujeme monopolní a oligopolní strukturu ekonomiky.

1 Monopol

Hlavním rozdílem mezi dokonalou konkurencí a monopolem je tvorba ceny. V dokonalé konkurenci cenu tvoří střet nabídky a poptávky (firma je price-taker). Zcela opačně je tomu u monopolu: firma je tady tvůrcem ceny (price-maker) a z tohoto důvodu jsou ceny na monopolním trhu vyšší než na dokonale konkurenčním. Pro firmu je toto postavení samozřejmě velice výhodné, a pokud se do této situace dostane, chce si monopolní postavení udržet co nejdéle a to tím, že se snaží vytvářet překážky ve vstupu na trh. Ty mohou být relativní (dají se odstranit legislativou) nebo absolutní (ty řeší cenová regulace).

Mezi relativní bariéry patří:

- nedokonalý kapitálový trh,
- přirozená koncentrace výroby a kapitálu,
- spotřebitelská věrnost,
- vlastnictví patentů,
- mimořádné dovednosti,
- vlastnictví rozvodů.

2 Oligopol

Tato struktura je charakteristická několika firmami, které dohromady zabírají rozhodující podíl na trhu. V případě, že se jeden oligopolista rozhodne zvýšit ceny, ostatní ho s největší pravděpodobností nebudou následovat a pro něj to může mít existenční důsledky. V opačném případě, že se jeden oligopolista rozhodne cenu snížit, tak ho pravděpodobně ostatní budou následovat a všichni budou v konečném důsledku pouze prodávat za nižší cenu. Tento jev nazýváme necenovou konkurencí, která se projevuje především vysokými náklady na servisní zajištění výroby, reklamu a podobně.

Z výše zmíněných důvodů na tomto trhu existují silné skony k uzavírání různých dohod. Tyto tendence jsou tím silnější, čím je menší počet oligopolistů na trhu.

V praxi bychom však „čisté“ formy tržního hospodářství hledali jen stěží. Drtivá většina produktivních ekonomik funguje v systému smíšeného hospodářství, kdy samozřejmě dominantní roli v ekonomice hraje trh, ale existují také různá pravidla, zásady a omezení pro soukromý sektor a ty je potřeba respektovat. Tato regulace je vedle daní, výdajů a transferů jedním z nástrojů hospodářské politiky vlády, která má za úkol vytvořit především právní rámec ekonomiky a tudíž také pravidla pro hospodářskou soutěž.

2 Hospodářská soutěž

Obchodní zákoník charakterizuje hospodářskou soutěž takto:

„Soupeření fyzických a právnických osob v hospodářské oblasti s cílem dosáhnout hospodářského prospěchu. Soutěžitelé mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost a k hospodářské soutěži se sdružovat. Účastníci hospodářské soutěže jsou povinni dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat. Jednání soutěžitelů nesmí být v rozporu s dobrými mravy soutěže a nesmí přivodit (ani být způsobily přivodit) újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům – pak by šlo o nekalé soutěžní jednání a nedovolené omezování hospodářské soutěže.“

Stát vytváří podmínky a stanovuje pravidla pro rozvoj a také ochranu podnikání a hospodářské soutěže. Jejich tvorba byla nezbytná hlavně v období transformace.

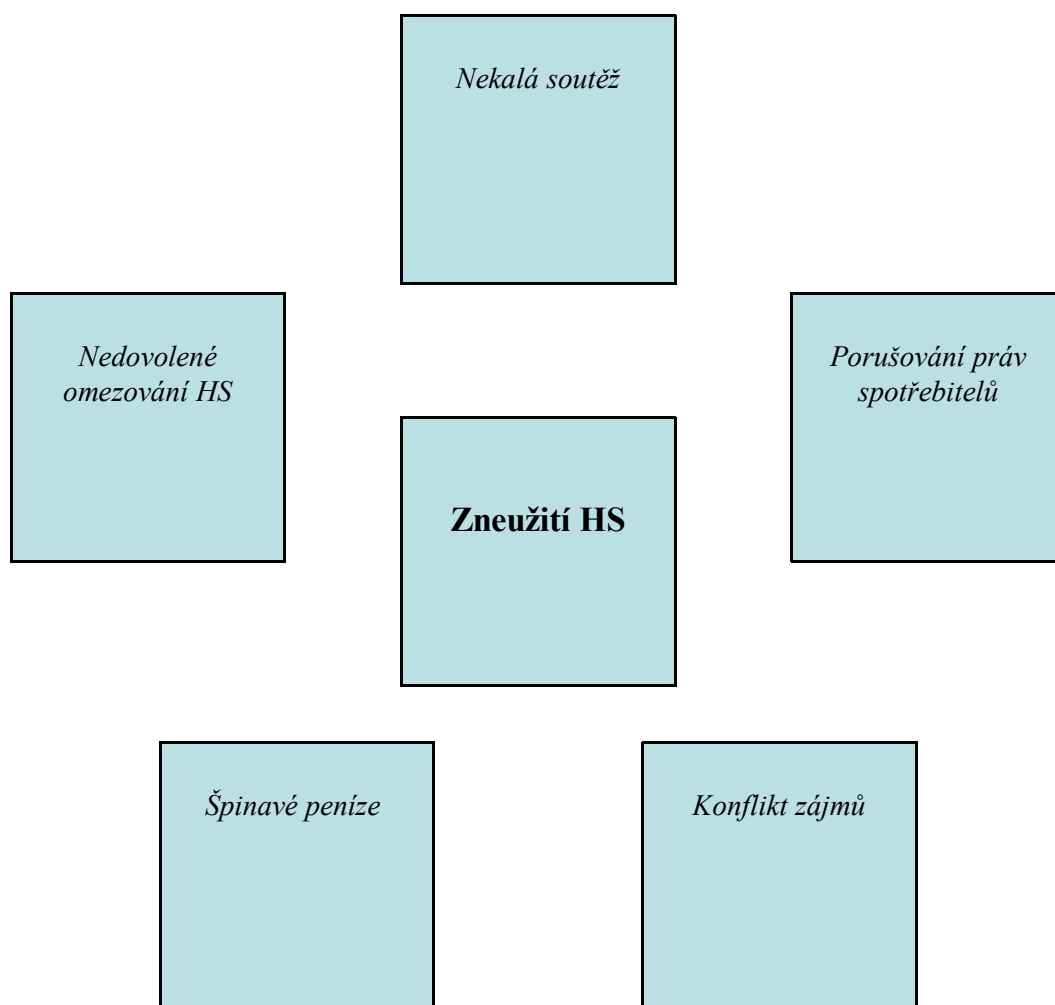
Velice důležitou roli v tomto období hrál proces privatizace, jelikož tržní struktura ekonomiky vyžaduje samostatné a majetkově odpovědné subjekty.

Mezi další a neméně důležité změny patřily:

- změna organizačních struktur,
- demokratické fungování společnosti,
- dodržování lidských práv a svobod,
- hospodářská rovnováha, apod.

3 Zneužití hospodářské soutěže

Velice zjednodušeně si v následujícím schématu vyznačme formy zneužití hospodářské soutěže.

Obrázek 1: Formy zneužití HS

Mezi stěžejní oblasti, které upravuje zákon o ochraně hospodářské soutěže, bezpochyby patří nekalá soutěž a nedovolené omezování hospodářské soutěže. Tyto si charakterizujeme podrobněji, ostatní druhy jen stručně.

1   Nekalá soutěž

Obchodní zákoník vymezuje jednání nekalé soutěže, jež je předmětem právního postihu, velice obecně. Postih nekalé soutěže je založen na těchto podmínkách:

1. musí jít o jednání v hospodářské soutěži;
2. jednání musí být v rozporu s dobrými mravy soutěže;
3. jednání musí být způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.

Dále Obchodní zákoník vymezuje formy nekalé soutěže, jedná se především o tyto:

- klamavá reklama,
- klamavé označování zboží a služeb,
- vyvolání nebezpečí záměny,
- parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- podplácení,
- zlehčování,
- porušení obchodního tajemství,
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

Klamavá reklama

Klamavou reklamou dle Obchodního zákoníku rozumíme šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či úkonech, které je způsobilé vyvolat mylnou představu a zjednat tím podniku v hospodářské soutěži prospěch na úkor jiných soutěžitelů či spotřebitelů. Klamavým může být i údaj pravdivý, který však v důsledku okolností může vést v omyl. Za šíření údajů se považuje sdělení mluveným nebo psaným slovem, tiskem, fotografií, prostřednictvím médií či jiným sdělovacím prostředkem.

Tento pojem také velice úzce souvisí s ochranou spotřebitele.

Parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele

Toto jednání je v rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže, jelikož soutěžitel zkresluje podmínky soutěže tím, že využívá dobrého jména jiného podniku, výrobku či služby, aby pro sebe získal výhodu.

Dobré jméno podniku či výrobku často označujeme jako goodwill. Jedná se v první řadě o dobrou pověst firmy, ale také o formu ocenění firmy. Goodwill úspěšní podnikatelé vytvářejí dlouhodobě, s nemalým úsilím a většinou také s nemalými náklady.

Nejrazantnějším způsobem parazitování je výrobkové pirátství-výrobek méně kvalitní, vyrobený s podstatně nižšími náklady, je vydáván za výrobek známé firmy.

2 Nedovolené omezování hospodářské soutěže

Nedovolené omezování hospodářské soutěže upravuje zvláštní zákon, konkrétně je to zákon o ochraně hospodářské soutěže. Hlavním cílem tohoto zákona je ochrana HS, vytváření konkurenčních podmínek a také zamezování vzniku monopolního či dominantního postavení na trhu, pokud toto omezuje HS.

Zákon tedy upravuje tyto situace:

- kartelové dohody,
- dohody o sloučení podniků,
- monopolní a dominantní postavení na trhu.

Kartelové dohody a dohody o sloučení podniků můžeme dále rozdělit na *horizontální* a *vertikální*. Horizontálními jsou dohody soutěžitelů, kteří působí na stejné úrovni trhu, jedná se tedy o dohody mezi konkurenty. Vertikálními dohodami rozumíme dohody mezi soutěžiteli na různých úrovních trhu, tedy mezi soutěžiteli, jejichž výroba na sebe navazuje. V případě, že existuje pochybnost, se má za to, že se jedná o horizontální dohodu.

Kartelové dohody

Jak už bylo zmíněno výše, jedná se o jeden ze způsobů nedovoleného omezování HS. Jsou to dohody nebo jiné formy dorozumění mezi podnikateli, ať už písemní či ústní,

kteřé vedou nebo by mohly vést k ovlivnění situace na trhu a tedy k deformaci hospodářské soutěže. Tyto dohody jsou ze zákona zakázány, pokud zákon či příslušné ministerstvo neudělí výjimku. Tato výjimka je podnikateli poskytnuta na dobu určitou a to především v případě veřejného zájmu.

Jedná se především o dohody o určení cen, obchodních podmínek, kontrolu výroby, rozdělení trhu nebo zdrojů, uplatňování rozdílných podmínek pro různé odběratele, omezení přístupu na trh apod.

Dohody o sloučení podniků

Dohody o slučování podniků (tedy fúze) jsou předmětem kontroly Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže tehdy, jestliže vedou či by mohly vést k omezení soutěže na relevantním trhu.

Jedná se o situaci, kdy se dva nebo více dříve samostatných soutěžitelů dohodne na sloučení, také se jedná o situaci, kdy jeden podnikatel nabude možnost kontrolovat podnik jiného podnikatele.

Relevantní trh

Velice důležitým pojmem v oblasti nedovoleného omezování HS je pojem relevantní trh. Ten lze definovat dvěma způsoby-výrobní a substituční koncepcí.

Podle výrobní koncepce se relevantní trh stanovuje podle kritérií plynoucích ze způsobu výroby, zpracování, technologie a materiálů. Lze tedy uplatnit jednotnou klasifikaci výrobků. Výpočet podílu na relevantním trhu se provádí pomocí Herfindahl-Hirschmanova indexu (HHI). Vypočítáme ho jako součet mocnin tržních podílů firem v daném odvětví a to buď v absolutních či relativních podílech. Hodnotu indexu vypočítáme takto:

$$HHI=s_1^2 + s_2^2 + \dots + s_n^2$$

HHI – hodnota vypočteného Herfindahl- Hirschmanova indexu

s_i - podíl i -té firmy na trhu

n – počet firem

Jak už bylo zmíněno výše, mohou být do indexu dosazeny jak absolutní, tak relativní podíly (např. podíl firmy 50%, můžeme dosadit jak hodnotu 50 tak také 0,5). V případě, že pracujeme s relativními podíly, index nabývá hodnoty 0-100%, kdy vyšší hodnota svědčí o vyšší koncentraci firem v daném odvětví. V případě relativních podílů rozlišujeme tři pásma, která vypovídají o koncentraci v daném odvětví:

1. $HHI < 1000$: znamená, že se jedná o konkurenční prostředí,
2. $1000 < HHI < 1800$: hovoříme o středně konkurenčním prostředí,
3. $HHI > 1800$: v tomto případě hovoříme o koncentrovaném odvětví.

Index byl doporučen v roce 1982 americkým ministerstvem spravedlnosti pro klasifikaci míry koncentrace v daném odvětví pro posuzování fúzí. Pokud hodnota indexu byla pod 1000, tak kontrola fúzí nebyla nutná.

Relevantní trh také můžeme definovat jako prostorový souběh nabídky a poptávky po takovém zboží, které je z hlediska uspokojování určitých potřeb uživatelů shodné nebo vzájemně zastupitelné. Příslušný relevantní trh je pak možné vymezit z hlediska věcného a geografického, popřípadě také časového. Pak tedy hovoříme o věcně, geograficky a časově relevantním trhu.

Věcně relevantní trh zahrnuje zboží, které je spotřebitelem považováno za shodné či zaměnitelné a to na základě vlastností ceny a také způsobu použití.

Geograficky relevantním trhem je taková oblast, v níž je nabízeno a poptáváno zboží, podmínky soutěže jsou téměř totožné pro každého soutěžitele a zároveň odlišné od podmínek v jiné oblasti (různé ceny, různé preference spotřebitelů).

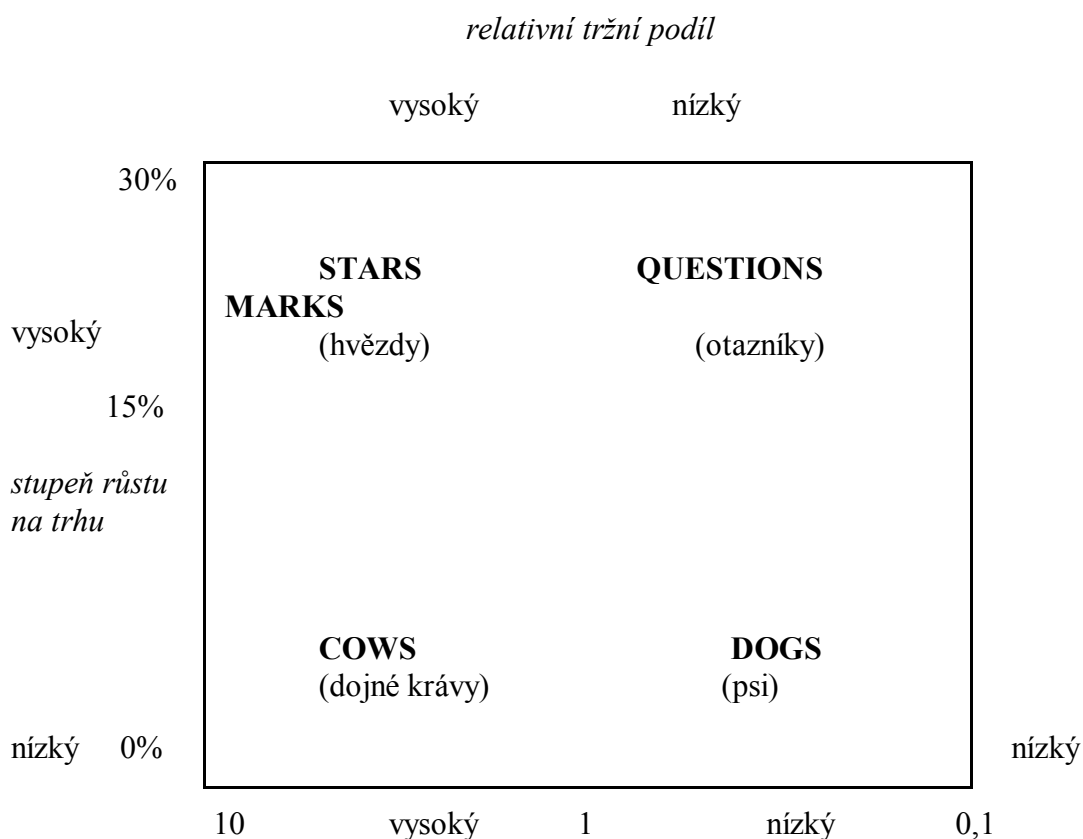
Časově relevantní trh je takový, kde existuje reálná možnost, že se dané zboží směňuje mezi dodavateli a spotřebiteli ve stejném časovém období.

S relevantním trhem také velice úzce souvisí tržní moc, kterou lze charakterizovat tržním podílem. Základním ukazatelem tržního podílu firmy je vztah mezi podílem firmy na trhu a výší zisku. Tento absolutní podíl však o faktickém postavení firmy na trhu vypovídá málo. Důležitějším a přesnějším ukazatelem je postavení dané konkrétní firmy ve vztahu k největšímu konkurentovi.

Uveďme si příklad: pokud má daná firma absolutní postavení na trhu 20% a největší konkurent této firmy 5%, tak relativní tržní podíl sledované firmy je $20:5=4$.

Za dominantní postavení jsou považovány relativní podíly na trhu přesahující hodnotu 1,5. Tuto situaci také zachycuje následující diagram, který rozděluje výrobky právě podle relativních tržních podílů.

Matice růstu tržních podílů

Zdroj: Pelc, V.: Hospodářská soutěž (1995), vlastní úprava

Cows - produkty s vysokým či dominantním tržním podílem, mají stejný stupeň růstu na trhu a jsou podstatným zdrojem zisku, vyžadují minimální investice a jsou na trhu zavedeny.

Stars – produkty s vysokým relativním tržním podílem, mají vysoký stupeň růstu a přinášejí podstatný zisk, vyžadují vysoké investice včetně reklamy, jelikož se zavádějí na trh; po zavedení na trh se z nich stávají dojné krávy.

Dogs – ze všech čtyř mají nejhorší pozici, mají nízký podíl růstu a nízký relativní tržní podíl, vyžadují zvláštní pozornost, do této oblasti se přesouvají produkty typu dojné krávy na sklonku svého ekonomického života.

Question marks – mají nízký relativní tržní podíl, ale vysoký růst, často se přesouvají do oblasti Stars, investice do těchto výrobků jsou značné a poměrně rizikové, ne vždy přinášejí totiž zisk.

Zneužívání monopolního a dominantního postavení na trhu

Dominantní postavení na trhu má takový soutěžitel (nebo více soutěžitelů), kterým jejich tržní síla umožňuje nezávislé chování na trhu. Extrémem je monopolní postavení, kdy soutěžitel není vystaven soutěži vůbec. Za dominantní postavení na trhu se v ČR považuje podíl 40% na relevantním trhu, v různých státech může být tato hranice stanovena jinak.

Zneužitím dominance na trhu může být zejména:

- vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách s jinými účastníky trhu,
- uplatňování rozdílných podmínek vůči různým účastníkům soutěže,
- zastavení či omezení výroby na úkor spotřebitelů,
- dlouhodobý prodej za nepřiměřeně nízké ceny,
- apod.

3 Porušování práv spotřebitelů

Do této oblasti spadá několik dílčích forem porušování práv spotřebitelů a všem je jim společné jedno-týkají se výhradně spotřebitelů a jsou téměř všechny upraveny zákonem na ochranu spotřebitele. Ochrana spotřebitele není zakotvena pouze na národní úrovni, tedy českou legislativou, ale také na mezinárodní úrovni: upravuje ji legislativa EU a také například OSN.

Mezi formy porušování práv spotřebitelů patří:

- diskriminace spotřebitele
- klamání spotřebitele,
- zanedbání informačních povinností,
- nerespektování zákonného omezení reklamy.

Zanedbání informačních povinností

Prodávající má povinnost kupujícího, tedy spotřebitele, řádně a beze zbytku informovat o vlastnostech výrobku nebo charakteru poskytovaných služeb. Také je povinen informovat spotřebitele o způsobu údržby a péče. V případě, že je poskytovaná služba riziková, nesmí prodávající tuto informaci zamlčet.

Prodávající má také povinnost zabezpečit označení výrobku srozumitelnými údaji o výrobci či dovozci, o množství, jakosti, datu výroby, době použitelnosti a skladování výrobku. Tyto povinnosti se netýkají případů, kdy se jedná o obecně známé skutečnosti.

Prodávající je také povinen řádně informovat o způsobu uplatnění reklamace, jejich podmínkách a také o tom, kde lze reklamaci uplatnit.

4 Střet zájmů

České zákonodárství definuje střet veřejného zájmu se zájmem osobním jako takové jednání či případně opomenutí veřejného činitele, které by mohlo ohrozit důvěru v jeho nestrannost nebo při němž veřejný činitel zneužívá svého postavení ve prospěch jiné osoby (ať už fyzické nebo právnické) či k nabytí osobního prospěchu. Tato definice je obsažena v zákoně o střetu zájmů z roku 1992, po úpravě zákona tato definice zcela vymizela.

Jako již předešlé případy i střet zájmů má několik forem:

- kolize výkonu funkce s podnikáním,
- zneužití vědomostí a vynášení informací,
- lobování,
- korupce.

Lobování

Tento druh střetu zájmu velice úzce souvisí se zneužíváním hospodářské soutěže. Jedná se o způsob uskutečňování zákulisní politiky a ovlivňování především státních pracovníků k prosazení zájmů podnikatelů.

Lobbyismus jako takový je v ekonomickém i politickém životě jevem zcela běžným. Existují dokonce formálně utvořené skupiny stoupenců, kteří mají konkrétní zájmy a tyto

zájmy se snaží prosadit do zákonů či jiných závazných předpisů a podobně. Tyto skupiny mají různé pole působnosti-od regionální až na národní úroveň. Mezi typické zástupce lobbyistických skupin patří sdružení podnikatelů v určitém oboru jako jsou komory, cechy, svazy apod. Tato sdružení mají většinou tendenci stát se protikonkurenční silou, jelikož jejich hlavním cílem je pod hesly jako „garance kvality“ či „lepší péče“ prosadit získání kontroly nad vstupem ostatních podnikatelů na trh svého oboru.

Vedle tohoto klasického modelu lobbyistických skupin existují také jiné skupiny jako lobování jediné silné firmy či zájmových sociálních skupin.

Od lobování je většinou velice malý krůček ke korupci.

Korupce

Pojem korupce je v dnešním globalizovaném světě skloňován snad dnes a denně. Je však velice těžké jej definovat; snad i proto má každá z institucí, které se korupcí zabývají, svou vlastní definici.

Světová banka definuje hned dva typy korupce a to administrativní korupci a formu korupce nazývanou ovládání státu.

- *administrativní korupce* – dochází k ní při implementaci a aplikaci existujících zákonů a nařízení a můžeme se s ní setkat na všech úrovních státní správy; řadí se sem např. úplatky při zadávání veřejných zakázek, tunelování veřejných financí apod.;
- *ovládání státu* – tohoto typu korupčního jednání se dopouštějí jednotlivci, zájmové skupiny či firmy, které se snaží ovlivnit samotné přijímání zákonů a nařízení; jedná se např. o obchodování s parlamentními hlasy či ilegální příspěvky politickým stranám.

Organizací, která se korupcí zabývá snad nejvíce, je Transparency International, která sídlí v německém Berlíně a má svou pobočku také v České republice. Ta definuje korupci jako takové jednání představitelů veřejného sektoru, jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny.

Transparency International také korupci měří a to hned pomocí několika indexů. Mezi nejpoužívanější z nich patří index vnímání korupce (CPI). Jedná se o index, který zahrnuje subjektivní hodnocení korupčního prostředí mezi podnikateli, státními úředníky, analytiky, politiky apod. Nabývá hodnoty 0-10 a čím více se hodnota blíží hodnotě 0, tím více je země zkorumpovaná. V roce 2007 mezi nejméně zkorumpované země patřily tyto:

1. Dánsko, Finsko, Nový Zéland	9,4
4. Singapur, Švédsko	9,2
.	
.	
41. Česká Republika	5,2

V roce 1999 byl poprvé použit index plátců úplatků (BPI), který seřazuje země světa podle jejich sklonu k uplácení. Podobně jako index CPI nabývá hodnot 0-10.

Hodnocení za rok 2006 vypadalo následovně:

1. Švýcarsko	7,81
2. Švédsko	7,62
3. Austrálie	7,59

Kromě měření výše zmíněnými indexy používá Transparency International také globální barometr korupce (GCB). Jedná se o průzkum veřejného mínění, který byl poprvé zveřejněn v roce 2003. Probíhá každoročně ve více než 60 zemích světa a v roce 2007 proběhla také v České republice, kde do průzkumu bylo zahrnuto 1000 respondentů. Za nejvíce zkorumpované instituce byly považovány policie, celní úřady a také parlament. Z tohoto průzkumu také vyplývá, že 13% respondentů v minulém roce zaplatilo úplatek a 60% respondentů nevěří v efektivitu vládních protikorupčních opatření.

5 Špinavé peníze

Dle definice trestního zákona jsou za špinavé peníze považovány ty, které pocházejí z nezákonné činnosti, především ze zločinu, prostituce a prodeje drog.

Velkým bezpečnostním rizikem je fakt, že špinavé peníze v drtivé většině případů vznikají z organizovaného zločinu. Jeho nebezpečí je právě v jeho vysoké organizovanosti, profesionalitě, plošném působení a většinou vazbě na zahraničí. Kromě zločinů jako je pašování drog, padělání peněz a dokladů a jiné do této skupiny patří také daňové úniky.

Nástroje antimonopolní politiky

V České republice má dohled nad hospodářskou soutěží v rukou především Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který má za úkol kontrolovat dodržování všech platných předpisů regulujících hospodářskou soutěž, především tedy zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Dle Paulíka (2001) se antimonopolní politika věnuje především těmto oblastem:

- omezování obchodních praktik firem, které porušují konkurenční prostředí,
- zamezování zneužití dominantního postavení na trhu,
- kontrole fúzí,
- deregulaci, která směřuje proti aktivitám státu,
- metodám nekalé soutěže.

3 Přístupy k antimonopolní politice

Jako i v jiných oblastech ekonomické teorie se i v oblasti ochrany hospodářské soutěže v průběhu let formovaly různé přístupy a názory na tuto politiku. Tyto přístupy se od sebe velice podstatně odlišují a to především díky vývoji ekonomického prostředí. Každá z nich má také svá slabá místa a i díky tomuto faktu většina vyspělých zemí opírá svou politiku o více koncepcí.

V současné době totiž neexistuje jednotný přístup k hospodářské soutěži, a proto současná antimonopolní politika kombinuje především tyto přístupy:

- bere v úvahu strukturu trhu a určitý podíl firmy na relevantním trhu je považován za dominanci, která by mohla vést k omezení soutěže; sleduje se samozřejmě také chování této dominantní firmy,
- koncepci Chicagské školy z hlediska alokační efektivnosti.

1 Přístup vycházející z dokonalé konkurence

Dokonalé konkurenci jako takové byla věnována úvodní kapitola této práce.

2 Přístup funkceschopné konkurence

Tato teorie vznikla jako reakce na předchozí pojetí, tedy na model dokonalé konkurence. Snaží se pracovat s jejími, v reálné ekonomice nemožnými předpoklady a stanovuje kritéria, které lze rozdělit do tří skupin: kritéria tržní struktury, tržního chování a tržního výkonu.

Ke kritériím tržní struktury patří počet a velikost poptávajících a nabízejících na trhu, stáří odvětví apod. Mezi kritéria tržního chování se řadí jednání firem na trhu, stanovení ceny, stanovení objemu produkce, tendence k dohodám mezi subjekty, inovace, reklama apod. A konečně mezi kritéria tržního výkonu se řadí vztah mezi cenami, náklady, zisky a jejich dopad na efektivnost z hlediska uspokojování potřeb spotřebitelů.

Na základě těchto kritérií pak provádí srovnávání a vyhodnocuje, zda není ohrožena některá z funkcí trhu. Pokud ano, tak je potřeba provést opatření k tomu, aby se opět oživilo konkurenční prostředí.

Tato koncepce je kritizována právě díky vysokému počtu kritérií, která se nedají většinou přesně určit.

3 Optimální intenzita konkurence

Tento přístup bere v úvahu počet nabízejících a homogenitu produkce a domnívá se, že intenzita konkurence roste s klesajícím počtem konkurentů a s nižší diferenciací produktu. Mezi představitele této koncepce patří např. E. Katzenbach. Ten a samozřejmě i další stoupenci jsou přesvědčeni, že v případě, že pokud roste intenzita koncentrace firem na trhu, roste také pravděpodobnost, že bude konkurence omezena a tudíž maximální konkurence je dosaženo v podmínkách duopolu. Toto však není optimální. Za optimální situaci je považována struktura širokého oligopolu, kde je velký počet firem, diferencovaný produkt a nedochází zde k dohodám mezi soutěžiteli.

Tato koncepce si vysloužila kritiku především pro značně zjednodušené tvrzení o závislosti intenzity soutěže na struktuře trhu.

4 Svoboda konkurence

Tento přístup je založen na přesvědčení, že svobodu konkurence je možné vymezit jako svobodu jednání a rozhodování ekonomických subjektů. Na straně nabídky, tedy na straně podnikatelů, je to rozhodování o výrobním postupu, technologii, inovacích apod. Na straně poptávky, tedy u spotřebitelů, je to rozhodování o výrobku či službě. Tyto předpoklady charakterizují v podstatě monopolistickou konkurenci. K tomu, aby mohla hospodářská soutěž v těchto podmínkách fungovat, je zde kladen velký důraz na stát a jeho dohled nad trhem a tržním prostředím.

K omezení svobody soutěže může dojít jak přirozeně, tak uměle. Mezi přirozené cesty patří např. vznik přirozeného monopolu v odvětví. Mezi umělé řadíme administrativní omezení či působení lobbyistických skupin.

Kritika se věnuje hlavně nepřesnému vymezení samotného pojmu „svobodná konkurence“ a jeho složité kvantifikaci.

5 Chicagská škola

Jedná se bez pochyby o jednu ze stěžejních koncepcí antimonopolní politiky, která vychází z rakouské školy. Za kritérium konkurenčního prostředí je zde považována efektivnost při alokaci zdrojů. To znamená, že vyšší podíl na trhu a dosahování vyšších zisků je považováno za výsledek lepší práce se zdroji a také za výsledek schopného vedení. Proto je zde soutěž chápána jako zcela přirozená a i dominance jedné firmy nebrání vstupu dalších na trh.

Velice důležitým předpokladem fungování jsou co nejmenší zásahy státu do tržního prostředí. Stát má vytvořit právní rámec pro fungování ekonomiky a dále už do něj zasahovat jen minimálně. Za hlavní nástroj je považována deregulace.

Kritika tohoto přístupu směřuje hlavně k širokému pojetí hospodářské soutěže, které může ve svém důsledku vést až k jejímu omezování.

2 Politika ochrany hospodářské soutěže v ČR

Ochrana hospodářské soutěže je bezpochyby jedním z cílů, který by v tržních ekonomikách měl být naplňován. K tomu, aby tento cíl mohl být naplňován, je potřeba stanovit hranice, co je a co už není považováno za soutěžní chování apod. Proto také existuje oblast práva, která se speciálně hospodářskou soutěží zabývá, jedná se o soutěžní právo.

Jen ve zkratce si charakterizujeme, kam až sahají jeho počátky na území České republiky.

1 Soutěžní právo

První zmínku o kartelovém právu v českých zemích můžeme nalézt v rakouském koaličním zákoně z roku 1870, podle něhož nebyly účinné dohody živnostníků, které zvyšovaly ceny zboží ve prospěch obchodníka a na úkor zákazníka.

Po vzniku ČSR došlo k první systémové úpravě soutěžního práva a to v roce 1933, kdy byl přijat zákon o kartelech a soukromých monopolech. Tento zákon vycházel z tehdejších evropských trendů o možnosti sjednávání takového druhu dohod a v podstatě jen popisoval možnost jejich zneužití. Tento zákon nebyl nikdy v podstatě uveden do praxe z důvodu druhé světové války a následného společenského zřízení po roce 1948.

Po únoru 1948 nutnost a potřeba regulovat hospodářskou soutěž zcela zaniká z důvodu centrálně plánované ekonomiky a záměrně monopolizovaného hospodářství, kde nebyl prostor pro hospodářskou soutěž a střetávání nabídky s poptávkou.

O dvacet let později, v letech 1968-1969, došlo k určitým reformním snahám nejen v této oblasti. V těchto letech byly schváleny předpisy, které měly vést ke zdokonalení systému plánovaného hospodářství. Tyto předpisy obsahovaly nejčastěji se vyskytující jednání omezující soutěž. Tyto reformní kroky však byly potlačeny a do novely hospodářského zákoníku v roce 1970 bylo zakotveno pouze ustanovení, které organizacím zakazovalo zneužívat svého monopolního postavení.

Po revoluci v roce 1989 a následném návratu k tržnímu systému ekonomiky byla zcela nutná také právní úprava hospodářské soutěže a její ochrany. Výsledkem mnoha jednání byl zákon o hospodářské soutěži z roku 1991, který byl v následujících letech novelizován a od 1. července 2001 zcela nahrazen novým zákonem, který již byl také několikrát upraven a novelizován. Republice chyběla zkušenost s oblastí soutěžního práva, a proto nebylo vůbec jednoduché nastavit pravidla tak, aby splnila svůj účel a vedla k ochraně hospodářské soutěže v ČR. Zároveň byl už v té době brán zřetel také na možné přidružení ČR k Evropské Unii.

V roce 2004 se ČR opravdu stala součástí Evropské Unie a tím také převzala právní úpravy v mnoha oblastech. Jednou z nich je také oblast soutěžního práva, která v současné době vychází z právní úpravy ochrany hospodářské soutěže v ES, zejména pak čl. 81 a následující Smlouvy o založení ES.

2 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže můžeme označit za vrcholného představitele ochrany hospodářské soutěže v zemi. Jedná se o orgán státní správy, který je ve své činnosti zcela nezávislý ať už na vládě, parlamentu či jiných institucích. Byl zřízen zákonem ze dne 26. dubna 1991, který zřídil Český úřad pro hospodářskou soutěž a tento zahájil svou činnost k 1. červenci 1991. Sídlem úřadu se nestala Praha, jako centrum všech vysokých orgánů státní správy, ale Brno, což mělo také symbolicky deklarovat nezávislost tohoto orgánu. Činnost toho úřadu však netrvala dlouho, už po roce byl nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž.

Pod stávajícím názvem Úřad funguje od 1. listopadu 1996 a jeho sídlem je stále Brno. Působnost Úřadu je vymezena zákonem č. 273/1996 Sb., ve znění zákona č. 187/1999 Sb. Úřad má na starosti vytvářet podmínky pro podporu a také ochranu hospodářské soutěže v zemi, má vykonávat dohled při zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory. V oblasti veřejné podpory už v tuto chvíli Úřad nepůsobí, se vstupem ČR do EU přešla tato pravomoc plně na Evropskou komisi.

V čele Úřadu stojí předseda, v současné době Ing. Martin Pecina, MBA, který tuto funkci zastává od roku 2005. Předsedu jmenuje na návrh vlády prezident republiky. Funkční období předsedy se nepřekrývá s funkčním obdobím vlády, což také ukazuje na

nezávislost této instituce. Předseda je jmenován na období šesti let. Nikdo nemůže být do této funkce jmenován na více jak dvě funkční období a předseda nesmí být členem žádné politické strany či politického hnutí. Výkon funkce předsedy může být ukončen vzdáním se funkce, uplynutím funkčního období, zbavením způsobilosti k právním úkonům nebo odsouzením pro úmyslný trestný čin. Předseda může být ze své funkce odvolán prezidentem republiky a to jedině v případě, že svou funkci vykonává po dobu kratší než 6 měsíců nebo pokud výrazně narušuje nestrannost a nezávislost ÚOHS nebo narušuje-li důstojnost své funkce (§7 a §8 zákona o působnosti ÚOHS). Předseda má dva místopředsedy, v současnosti Mgr. Kamil Rudolecký a Mgr. Jindřiška Koblihová.

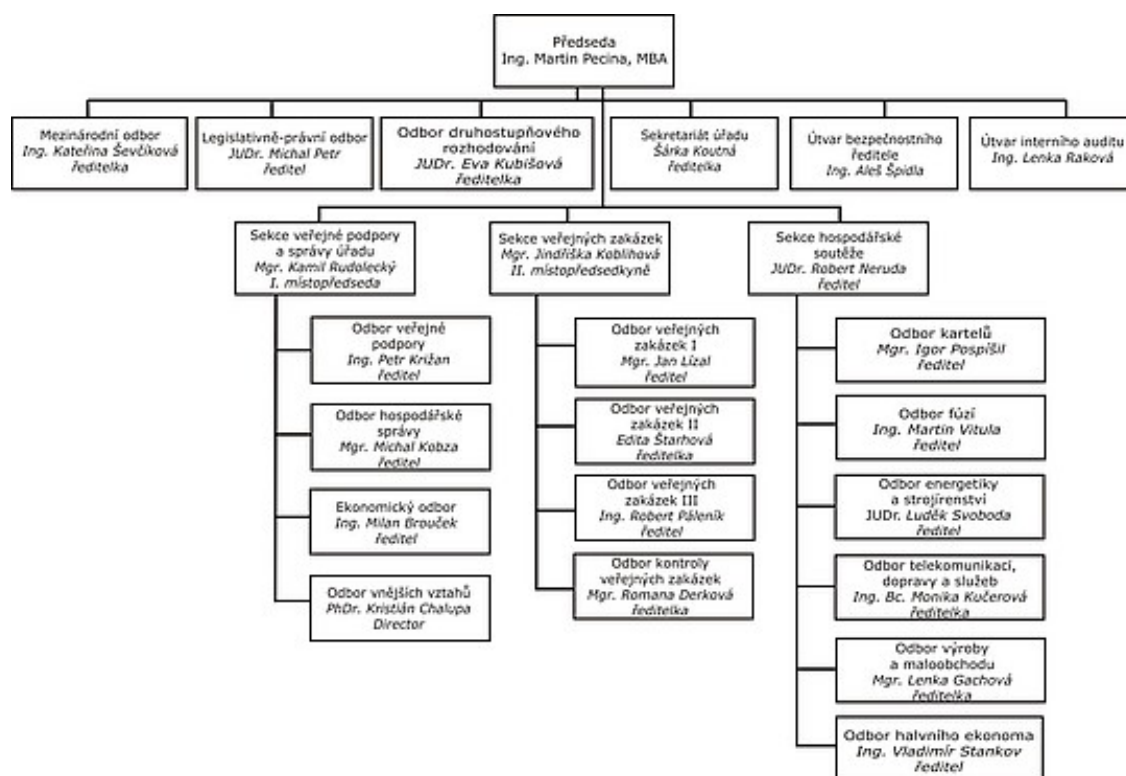
Obrázek 2: Ing. Martin Pecina, MBA

Obrázek 3: Mgr. Kamil Rudolecký a Mgr. Jindřiška Koblihová

Úřad má v současné době 124 zaměstnanců a jedná se především o právníky a ekonomy. Organizačně je rozdělen do pěti sekcí. Sekci veřejné podpory a správy úřadu má na starosti Mgr. Kamil Rudolecký a Sekci veřejných zakázek vede Mgr. Jindřiška Koblíhová. Kromě těchto se dvě sekce zabývají přímo ochranou hospodářské soutěže a poslední sekcí je Kabinet předsedy.

Obrázek 4: Organizační struktura ÚOHS

Zdroj: www.compet.cz

1 Poslání a kompetence ÚOHS

Činnost ÚOHS se přímo či nepřímo dotýká každého občana, protože úřad vytváří podmínky pro rozvoj a ochranu hospodářské soutěže, dohlíží nad zadáváním veřejných zakázek a společně s Evropskou komisí vykonává kontrolu v oblasti poskytování veřejných podpor.

Jakýmsi mottem ÚOHS je z fungující soutěže profitující občan, protože soutěž a konkurence firem podporuje inovace a omezuje výrobní náklady a firmy pak nabízejí své výrobky a služby za konkurenceschopné ceny a v odpovídající kvalitě. Spotřebitel má

právě v důsledku soutěže možnost vybírat si ze širšího sortimentu daného zboží či služby a sám se rozhodne, jaký výrobek, za jakou cenu a v jaké kvalitě nakoupí.

Z makroekonomického hlediska je soutěž stimulem právě konkurenceschopnosti a tudíž také ekonomického růstu. Efektivní hospodářská soutěž je charakterizována trhem, na kterém jsou na sobě nezávislé firmy, které se navzájem konkurují a také vymezením soutěžního práva, které nastavuje mantinely. Úřad zasahuje proti praktikám, které soutěž narušují s primárním cílem odstranit jejich negativní vliv na soutěž jako celek.

1 Kartelové dohody

Kartelové dohody jsou nejznámějším způsobem porušování hospodářské soutěže, především pak dohody o přímém určení cen či dohody o rozdělení trhu. Právě pro tyto situace používá ÚOHS tzv. *Leniency program*, který pomáhá úřadu odhalovat podobná jednání, která jsou v rozporu s českým právním řádem. Jelikož kartelové dohody mají na hospodářskou soutěž velice nepříznivý dopad a jejich odhalování není snadné, rozhodl se český antimonopolní úřad společně s některými zahraničními kolegy pro aplikaci tohoto programu a tím také k většímu množství odhalených případů. Program je v souladu s právem ES a vychází právě z modelového programu Komise.

Leniency program

Program je určen pro firmy, které se účastní nebo by se potencionálně měly účastnit takovéto dohody. Tyto mají možnost informovat o takovýchto praktikách ÚOHS a pokud úřadu poskytnou zcela nové informace, které vedou k prokázání postupů v rozporu s kartelovým právem, mají velkou šanci, že v následujícím správním řízení nedostanou žádnou pokutu či pokutu minimální. Jako příklad může sloužit český výrobce energetických nápojů, kterému z důvodu porušení kartelového práva hrozila pokuta až 20 milionů korun. Jelikož se však přihlásil v rámci Leniency programu a aktivně upozornil na možnost dohody o rozdělení trhu se svými konkurenty, pokuta byla zrušena.

Program je dále rozdělen na dva typy a to Leniency program typu I a Leniency program typu II. Typ I je určen pro firmy, kterým bude v případě dodržení všech náležitostí pokuta zcela odpuštěna a typ II je určen pro firmy, kterým pokuta nebude odpuštěna zcela, ale bude výrazně snížena, a to až o 50%.

Obecné podmínky, které firma musí v případě účasti v programu splnit:

1. Žadatel musí s ÚOHS od okamžiku podání své žádosti a po dobu trvání správního řízení spolupracovat.
2. Žadatel ukončil svou účast na údajné dohodě ihned po podání žádosti.
3. Žadatel v době podání žádosti nezničil, nezatajil či nepadělal důkazy, které jsou pro případ podstatné.
4. Žadatel není iniciátorem údajné kartelové dohody.

Dále je potřeba, aby žadatel požádal ÚOHS o tzv. *marker*, který zajišťuje pořadí žadatele za účelem shromáždění nezbytných informací a důkazů a to po dobu, na kterou se s úřadem dohodne.

Je třeba zmínit, že kartelové právo je velice širokou oblastí, která zahrnuje nejen dohody o rozdělení trhu či určení ceny, ale i jednání o vzájemné shodě či dohoda o výměně informací. Pro pracovníky ÚOHS je velice obtížné takovéto případy prokázat. Jen ve zcela výjimečných případech se stává, že se pracovníkům podaří zadržet danou dohodu v písemné formě, s podpisy a náležitostmi, které mohou prokázat porušení právního řádu. Do této kategorie také spadají dohody o vzájemné shodě či o výměně informací, protože ze zákona je zakázána jakákoliv koordinace chování soutěžitelů na trhu. Jako příklad může sloužit dohoda prodejců benzínu, kteří se v minulých letech dohodli na růstu cen benzínu Natural 95.

V následující tabulce je nastíněn vývoj zahájených správních řízení za léta 2002-2006.

Tabulka 1: Počet zahájených správních řízení v oblasti kartelových dohod

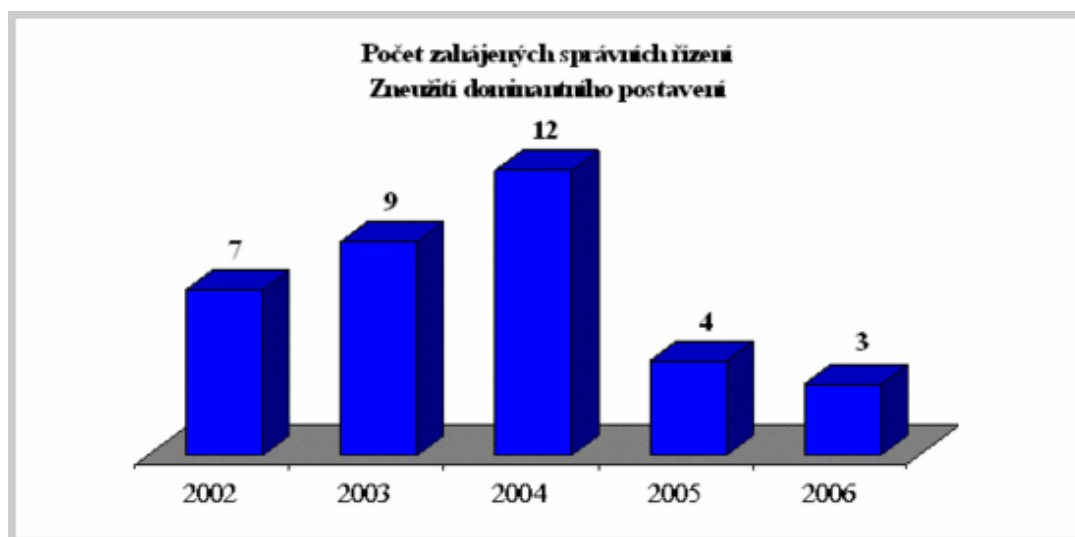
Zdroj: www.compet.cz

2 Zneužití dominantního postavení

V České republice, tak jako v mnoha dalších zemích po celém světě, existují odvětví, která jsou charakteristická tzv. přirozenými monopoly. Jedná se především o odvětví, která se zabývají energiemi a jejich rozvodem. Není totiž tržně rentabilní, aby vedle sebe existovalo např. deset sítí, které rozvádějí elektřinu. Firmy podnikající v těchto odvětvích mají zpravidla dominantní či zcela monopolní postavení a to jim umožňuje chovat se podstatně nezávisle. Situace je monitorována příslušným regulačním úřadem a také ÚOHS, který má na starosti kontrolovat, zda tyto firmy svého dominantního postavení nezneužívají.

Jako příklad může velice jednoduše sloužit plynárenský sektor. Existuje pouze jedna společnost, která obchoduje s plynem. Od roku 2006 dochází k postupné liberalizaci odvětví a společnosti jako Jihočeská plynárenská chtěly vstoupit alespoň na lokální trh. To jim bylo hned zpočátku společností RWE znemožněno, a proto také byla tato firma v roce 2006 pokutována. Nebylo to zcela poprvé.

V následující tabule je shrnut vývoj zahájených správních řízení za léta 2002-2006.

Tabulka 2: Počet zahájených správních řízení v oblasti zneužití dominantního postavení

Zdroj: www.compet.cz

3 Fúze

Posuzování spojování soutěžitelů je neméně významným bodem v činnosti ÚOHS. Spojování podniků není v ekonomické praxi nic zvláštního, můžeme říci, že se to děje dnes a denně. Jen je třeba dávat pozor, jak velké firmy se spojují a jakého postavení poté mohou dosáhnout. Spojování především větších firem je potřeba monitorovat, aby nemohlo dojít k tomu, že po sloučení se stanou takřka monopolem. Proto jsou takováto spojení kontrolována a Úřad od spojujících se firem přijímá závazky tak, aby byla vyvrácena jakákoliv pochybnost, že by mohlo dojít k narušení hospodářské soutěže. Stává se jen opravdu zřídka, že by takovéto spojení bylo zakázáno, nicméně pokud se tak stane, mají fúzující firmy možnost požádat o svolení znovu. Mezitím se mohly změnit okolnosti a dříve zakázaná fúze může být povolena.

Jako příklad uvedu spojení dvou největších pekárenských firem v zemi, kterým na počátku roku 2006 bylo spojení povoleno, i když v minulosti jej Úřad zamítnul. Bylo to především z toho důvodu, že jeden z fúzujících podniků odprodal své podíly ve

společnostech, které byly dodavateli potřebných surovin. Nově vzniklý podnik je sice největším na trhu, ale soutěž jako takovou to nijak nepoškodilo.

V následující tabulce je uveden vývoj počtu zahájených správních řízení v oblasti fúzí za léta 2002-2006.

Tabulka 3: Počet zahájených správních řízení v oblasti fúzí

Zdroj: www.compet.cz

4 Veřejné zakázky

Další neméně důležitou oblastí, kterou Úřad kontroluje a reguluje, je oblast veřejných zakázek. Jedná se především o to, aby byly cíleně a hospodárně využívány veřejné prostředky a aby i v této oblasti docházelo k respektování pravidel hospodářské soutěže. Oblast veřejných zakázek je v kompetenci Úřadu od roku 1995.

Tato oblast se sleduje především proto, že zde dochází k obchodům za vysoké částky a samozřejmě, že každého občana zajímá, jak je s těmito prostředky naloženo. Navíc se zadávání veřejných zakázek těší také velkému zájmu médií.

Za cíl si ÚOHS stanovil, aby byla nastolena taková pravidla, aby vždy došlo k výběru toho nejvhodnějšího kandidáta a aby se v podstatě jednalo o podobné konkurenční soutěžení jako v tržním sektoru. Jako jednu z hlavních podmínek je potřeba transparentnosti celého procesu a také připravenosti žadatelů, aby výběr byl jednoduchý a jasný.

Zvláštním případem je situace, kdy dochází ke kartelovým dohodám jednotlivých uchazečů o udělení veřejné zakázky. Znamená to, že předem určená firma podá nejnižší cenovou nabídku, aby vyhrála, nicméně záměrně je i tato nejnižší nabídka přehodnocena. V konečném důsledku tak zadavatel zaplatí podstatně více než v podmínkách soutěžního prostředí.

5 Veřejná podpora

Cílem ÚOHS v této oblasti je především to, aby veřejnou podporu dostali opravdoví ti, kteří ji potřebují a aby tak nedocházelo ke zvýhodnění určitých firem či odvětví. Tato podpora slouží hlavně k překlenutí závažných potíží, které ve firmě nastaly a v případě, že by taková finanční injekce nebyla poskytnuta, byla by společnost nucena trh opustit. To, hlavně v některých případech, je zcela nežádoucí. V žádném případě se nejedná o podporu, která by firmě měla pomoci k většímu růstu či zajištění prosperity.

O poskytování veřejné podpory ÚOHS rozhodoval od roku 2000 do roku 2004, kdy se ČR stala součástí EU. Od té chvíle převzala rozhodovací pravomoc Komise a ÚOHS funguje jako koordinační, poradní a monitorovací orgán.

Jako příklad se nabízí opět společnost z ostravského regionu, tentokrát OKD. V případě její privatizace se vláda rozhodla prodat svůj podíl společnosti Karbon Invest za 2,25 mld. Kč. Tento krok však Úřad v roce 2004 nepovolil právě z toho důvodu, že se jednalo o nedovolenou veřejnou podporu. Jak se později ukázalo, tržní hodnota akciového podílu byla totiž ve skutečnosti o téměř 2 mld. vyšší a stát by tak přišel o značnou sumu peněz. Rozdíl mezi tržní hodnotou a cenou, za kterou chtěla vláda ve skutečnosti svůj podíl prodat, byl správně označen za veřejnou podporu a bylo tedy na místě takovouto transakci zakázat.

2 Prevence

Velice důležitou součástí činnosti ÚOHS je prevence protisoutěžního jednání. Prevenci namísto represe si Úřad stanovil jako jeden ze svých dlouhodobých cílů. Stále častěji se soutěžitelé setkávají s tím, že jsou ze strany Úřadu upozorněni na možnost porušení soutěžního práva a také se stále častěji stává, že jsou některá porušení řešena hned v počátcích vzniku. V případě, že je zahájeno správní řízení, mají možnost soutěžitelé napravit nežádoucí stav a tím toto řízení ukončit. Teprve v případech, kdy žádný z výše

zmíněných postupů nepomáhá, přichází na řadu možnost pokut, které mohou dosahovat až 10% z čistého ročního obrátu firmy. Řízení Úřadu jsou dvoustupňová, aby vždy došlo ještě k přezkumu rozhodnutí, případně k jeho úpravě. V prvostupňovém řízení rozhoduje vždy ředitel příslušné sekce, pod kterou projednávána kauza spadá. V případě, že společnost s tímto rozhodnutím nesouhlasí a podá rozklad, rozhoduje o konečném verdiktu předseda Úřadu. Ten rozhoduje na základě návrhu rozkladové komise. Členy těchto rozkladových komisí jsou odborníci, kteří zpravidla nejsou zaměstnanci Úřadu. Proti tomuto rozhodnutí je možné podat žalobu ke Krajskému soudu v Brně, k Nejvyššímu správnímu soudu a poté také k Ústavnímu soudu.

1 Compliance program

Co se týče prevence, tak Úřad vytvořil Compliance program, který má firmám pomoci nastavit jasná pravidla tak, aby minimalizovaly riziko porušení soutěžního práva. Aplikace takového programu má pozitivní dopad hlavně na samotné firmy; je totiž především v jejich zájmu, aby se pohybovaly v rámci stanovených mantinelů a neporušovaly stanovená pravidla. Tento program by měl být součástí interních norem společnosti a společnost si ho vytvoří sama. Úřad v rámci tohoto programu pouze poskytuje návod, jak by takový program měl vypadat. Vzorem pro zavedení tohoto preventivního nástroje jsou země jako je Spojené Království Velké Británie a Severního Irska, Kanada nebo také USA. Compliance programy v těchto zemích tvoří nedílnou součást interních předpisů téměř každé větší či menší společnosti. Sama s tímto mám zkušenost, jelikož jsem zaměstnancem americké společnosti General Electric a oblast Compliance byla jednou z prvních věcí, se kterou jsme při vstupních školeních byli seznámeni.

Samozřejmě, že nemůže existovat pouze jediná podoba takového programu. Při jeho tvorbě je potřeba brát ohled na spoustu faktorů, které charakterizují danou společnost jako je např. její velikost, tržní síla, počet zaměstnanců apod. Proto tento program jen vytyčuje body, na které by se společnost měla zaměřit a podle toho také vytvořit svůj vlastní program.

Velice důležitým prvkem je zvýšení právního povědomí mezi zaměstnanci firmy a to nejen mezi těmi, kterých se práce se zákonem bezprostředně týká, ale mezi všechny zaměstnance na všech úrovních. Toto opatření je jedním z klíčových, jelikož v případě, že

je zaměstnanec informován o možných rizicích, může sám rozpoznat, že by se mohlo jednat o porušení soutěžního práva a tuto situaci buď sám řešit či o tom informovat své nadřízené.

Věnujme se teď podrobněji tomu, jak by Compliance program měl vypadat. Jak už jsem zmiňovala výše, každá společnost by si měla tvořit svůj vlastní program na základě faktorů, které jsou pro danou firmu rozhodující. Věnujme se obecné formě programu.

Každý program by měl obsahovat tyto základní principy:

1. podpora programu ze strany vedoucích pracovníků jednotlivých soutěžitelů;
2. volba vhodných postupů a metod;
3. příprava a další vzdělávání zaměstnanců,
4. hodnocení a zpětná kontrola fungování programu.

Podpora programu ze strany vedoucích pracovníků

Jedná se o velice důležitý bod, který obecně naznačuje odhodlání managementu firmy daný program dodržovat a řídit se jím. Pro zaměstnance se tedy jednoznačně jedná o signál, že tato pravidla nejsou nastavena jen pro ně, ale pro všechny bez rozdílu. Podpora by měla být souvislá, měla by se opakovat, nejen být třeba zmíněna při přijetí zaměstnance na určitou pozici.

Podporu programu mohou nadřízení prokázat několika způsoby:

- osobní dopis zaměstnancům od ředitele firmy;
- zpracování kodexu chování a etiky, kterým se firma řídí;
- zakomponování programu do cílů firmy;
- interní prohlášení a závazek program dodržovat.

Je také dobré zvolit některého nadřízeného jako osobu odpovědnou za fungování programu, který by také průběžně zbývající nadřízené informoval o tom, jak program funguje.

Efektivní postupy a metody

Program nemá být pouze jakýmsi písemným vyjádřením závazku, proto je potřeba ho stále zlepšovat a obnovovat tak, aby obsahoval následující:

- závazek k dodržování zákona;

- povinnost zaměstnanců tento závazek plnit (nejlépe písemně);
- úprava postihu zaměstnanců v případě nedodržení pravidel.

Zejména poslední bod je velice důležitý k tomu, aby program byl zaměstnanci brán vážně a aby se zaměstnanci sami snažili jej aktivně dodržovat. Zaměstnavatel by proto také měl zajistit, aby zaměstnanci mohli vyhledat odbornou právní pomoc v případě, že si nejsou jisti, zda je konkrétní činnost v souladu se soutěžním právem a aby mohli informovat své nadřízené či i instituce mimo společnost o tom, že mají podezření o narušení soutěžního práva. K tomu také může dobře sloužit vydání manuálu pro zaměstnance, který by shrnul o které právní normy se jedná, jejich popis a případně také uvedení konkrétních případů, aby bylo vše srozumitelné.

Školení a další vzdělávání zaměstnanců

V tomto bodě Úřad apeluje na systematické opakování norem, které je potřeba dodržovat tak, aby rostlo právní vědomí zaměstnanců. Proto je důležité další vzdělávání zaměstnanců a to především těch, kteří v rámci náplně práce mohou přijít do styku se soutěžním právem, případně s jeho porušením. Je možné pořádat semináře, přednášky a samozřejmě i jiné formy školení, které zaměstnavatel uzná za vhodné.

Zpětná kontrola

Kontrola a hodnocení dosažených výsledků je nedílnou součástí všech programů a ani tento není výjimkou. Je totiž potřeba průběžně vyhodnocovat, zda program funguje efektivně či jestli je potřeba některé body změnit a sjednat tak nápravu. Zároveň takováto zpráva může upozornit na možná rizika a tyto je pak možné následně ošetřit.

Vyhodnocení by měla probíhat následovně:

- kontrola znalostí zaměstnanců v oblasti soutěžního práva a také znalostí daného zaměstnavatelova programu;
- odměna zaměstnanců za dodržování stanovené politiky;
- ohlášené i neohlášené audity;
- zřízení pozice Compliance poradce, který by shromažďoval hlášení a stížnosti k případům, které by potenciálně mohly vést k protiprávnímu jednání.

V případě, že Compliance program podnik sestavil a i přesto došlo k porušení zákona, může být tato skutečnost Úřadem posouzena jako polehčující okolnost při stanovení pokuty.

3 Výroční zpráva ÚOHS za rok 2006

Nejvýznamnější povinností úřadu směrem k vládě je předkládání pravidelných výročních zpráv o činnosti. Tyto zprávy jsou předkládány s roční periodou od roku 1993 vždy do 30. května.

Zpráva je rozdělena na následující oblasti:

1. Legislativní činnost úřadu
2. Spolupráce úřadu s odvětvovými regulátory
3. Soutěžní advokacie
4. Aplikace zákona o ochraně hospodářské soutěže
5. Veřejné zakázky
6. Veřejná podpora
7. Rozkladové řízení a soudní přezkum
8. Mezinárodní vztahy
9. Lidské zdroje
10. Informační činnost

Podívejme se podrobněji na zprávu za rok 2006. Úřad v něm vyzdvihuje svou nezávislost na vládě a poukazuje na svou činnost v roce 2006. Úřad se podílel na přípravě předpisů Komise a to především dokumentu „Pravidla pro národní regionální podporu na léta 2007-2013“. Z důvodu velkého množství dotazů uspořádal několik školení a seminářů na téma politika ochrany hospodářské soutěže a výrazněji se zaměřil na oblast prevence. Zároveň si úřad připomněl výročí 15 let svého působení, které vyvrcholilo mezinárodní konferencí v Brně, s názvem Soutěž a konkurenceschopnost, které se účastnila spousta domácích i zahraničních odborníků. Zpráva také apeluje na posílení finančních zdrojů úřadu a také na zvýšení počtu pracovníků a to zejména z důvodů nedávného vstupu ČR do EU a s tím spojenou aplikací komunitárního práva ES a přidružením ÚOHS k síti evropských soutěžních úřadů.

1 Legislativní činnost úřadu

V oblasti legislativy byla pro úřad v roce 2006 stěžejní novela zákona o ochraně hospodářské soutěže a především zavedení pojmu tzv. ekonomické závislosti do právního řádu. Jedná se o případ firem, které sice na trhu nemají dominantní postavení, ale disponují podstatnou tržní silou a mohou tak prosadit v jednání se svými obchodními partnery podmínky pro ně výhodné. V praxi by se jednalo především o obchodní řetězce. Návrh zákona však byl v průběhu jednání pozměněn a to dost výrazně. Úřad změněnou formu zákona nepodporoval a své stanovisko zaslal také prezidentu republiky, který návrh vetoval. Nicméně zákon byl následně přijat. Dále bylo v legislativní oblasti velkým počinem přijetí nového zákona o veřejných zakázkách, který zásadně nemění obsah původního zákona, ale podstatně změnil jeho formu. Zákon se liší větší dynamičností a flexibilitou a také zavádí některé pojmy, které v původní úpravě chyběly.

2 Spolupráce úřadu s odvětvovými regulátory

V kapitole Spolupráce úřadu s odvětvovými regulátory se výroční správa věnuje regulovaným odvětvím. V regulovaných odvětvích je soutěž určitým způsobem řízena regulačními úřady, jako jsou např. Český telekomunikační úřad či Energetický regulační úřad. ÚOHS zasahuje v případech, kdy soutěžitel podnikl kroky nad rámec zvláštního regulačního zákona a tím pádem mají regulovaná odvětví dvojí kontrolu: jednak ze strany regulačních úřadů a zpětně také ze strany ÚOHS.

3 Aplikace zákona o ochraně hospodářské soutěže

V oblasti Aplikace zákona o ochraně hospodářské soutěže je potřeba rozlišit několik případů.

Ve skupině *kartelových dohod* úřad zahájil v roce 2006 pět správních řízení, z toho 4 se týkaly horizontálních dohod a jedno dohody vertikální. Celkový počet pokut uložených za rok 2006 byl 168 mil. Kč. Mezi nejvýznamnější kauzy patřil Kartel hlavních výrobců plynem izolovaného spínacího ústrojí (PISU). Správní řízení bylo zahájeno v srpnu 2006 na podnět společnosti ABB, která se jednání účastnila a předložila důkazy, které vedly k prokázání kartelové dohody. Této společnosti také následně v rámci aplikace leniency programu byla pokuta zcela odpuštěna. Podstata dohody spočívala v tom, že se největší světoví výrobci PISU domluvili na tom, kdo nabídne jakou cenu, aby došlo

k přidělení zakázky předem stanovené firmě. Kartelová dohoda měla mezinárodní rozsah a byla uzavřena již v roce 1988 ve Vídni. Její členové se pak průběžně scházeli a každoročně pořádali výroční schůzi, kde se vždy potvrdila platnost dohody i pro další rok. Případ takového rozsahu byl ÚOHS odhalen zcela poprvé. Pokutováno bylo celkem 16 společností, které se na kartelu účastnily, největší pokuta byla udělena společnosti Siemens AG (107,248 mil. Kč). Celková sankce činila téměř 1 miliardu korun a případ kromě českého úřadu řešily i jiné národní úřady a také Komise EU.

Ve skupině *zneužití dominantního postavení* byla zahájena 3 správní řízení a uloženy pokuty za 407 mil. Kč. Nejvýznamnější kauzou v této oblasti bylo zneužití dominantního postavení v oblasti dodávek zemního plynu, kdy společnost RWE neumožnila regionálním distributorům uzavírat smlouvy o koupi a prodeji zemního plynu, které by těmto distributorům umožnily RWE konkurovat. Tato kauza byla označena za závažnou a to z toho důvodu, že RWE zneužila svého postavení hned v počátcích liberalizace plynárenství v ČR. Sankce byla původně stanovena na 360 mil. Kč, tato však byla následně snížena na 240 mil. Kč a to hned z několika důvodů. Tím hlavním bylo to, že některá podezření se nepodařilo zcela prokázat a také skutečnost, že RWE s ÚOHS začalo ihned aktivně spolupracovat.

Ve skupině *spojování soutěžitelů* bylo celkově zahájeno 61 správních řízení a žádné oznámené spojení nebylo zakázáno. Mezi jedno s nejvýznamnějších spojení patří fúze první a druhé největší společnosti v oblasti kabelového vysílání v ČR, konkrétně společnosti UPC a Karneval Media. Úřad povolil toto spojení rozhodnutím ze dne 22. prosince 2006 a to na základě pěti závazků, které společnost UPC úřadu předložila. Tyto závazky regulují právě sporné body, které souvisejí s výrazným posílením tržní síly společnosti UPC.

4 Veřejné zakázky

V oblasti veřejných zakázek plní úřad téměř výhradně kontrolní úlohu. Jedná se totiž o oblast, ve které jsou rozdělovány velké objemy peněz a je tedy potřeba dohlížet na to, zda jsou dodržována soutěžní pravidla a transparentnost. V případě, že úřad zjistí pochybení a daná zakázka ještě není realizována, volí úřad postupy pro sjednání nápravy, mezi něž patří například zrušení daného výběru či zadání nového. Pokud už k realizaci došlo, pak přichází na řadu udělování sankcí, které mohou činit až 5% z ceny zakázky. V případě, že k pochybení došlo opakovaně, může být sankce zdvojnásobena. Kromě

pokut používá úřad také správní poplatky a kauce. V roce 2006 dosáhla hodnota udělených kaucí téměř 11 mil. Kč. Kauce jsou používány v případě, že podání bylo neoprávněné či nedošlo v daném případě porušení soutěžního práva. Za rok 2006 bylo vydáno téměř 300 rozhodnutí v oblasti veřejných zakázek, 2/3 byly prošetřeny na základě návrhu zadavatele a 1/3 na základě podnětu ÚOHS. V celkem 77 případech úřad odhalil pochybení.

Jako příklad uveďme veřejnou zakázku na provoz systému mýtného v ČR; jedná se totiž o největší veřejnou zakázku, kterou úřad ve své historii posuzoval. Případ začal úřad projednávat na podnět dvou neúspěšných uchazečů, sdružení Mythia a společnosti Autostrade. Prvostupňové rozhodnutí úřadu našlo sice určitá pochybení v postupu ministerstva dopravy, ta ale neměnila nic na tom, že správně byly z výběrového řízení vyloučeny obě výše zmíněné instituce. Správnost tohoto rozhodnutí potvrdil následně také Krajský soud v Brně. V souvislosti s touto kauzou se úřad na podzim roku 2006 začal zabývat mýtným znovu a to konkrétně dodatkem ministerstva uzavřeným s vítěznou firmou Kapsch. V rozhodnutí pak úřad zaujal stanovisko, že daný dodatek není v souladu se zákonem o veřejných zakázkách.

Počet obdržených podání (návrhy + podněty)	566 (193 + 373)
Zahájená správní řízení celkem	293
Zahájená správní řízení na návrh	193
Zahájená správní řízení z úřední povinnosti	100
Počet neukončených správních řízení k 31. 1. 2007	31
Vydaná prvostupňová rozhodnutí celkem	303
Předběžná opatření + zamítnutí vydání předběžného opatření	37 + 18
Vydaná rozhodnutí ve věci	195
Zastavená správní řízení – neshledáno pochybení	33
Rozhodnutí o nápravě + sankce	162
Zastavená správní řízení z procesních důvodů	108
Počet uložených pokut	77
Výše pravomocných pokut v r. 2006	3.4467.000Kč
Výše správních poplatků splatných v r. 2006	2.835.000Kč
Výše kaucí složených v r. 2006	22.062.633 Kč

Tabulka 4: Statistické údaje o veřejných zakázkách za rok 2006

Zdroj: Zpráva o činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, dostupné online na www.compet.cz, vlastní úprava

5 Veřejná podpora

Co se týče veřejné podpory, tak fakticky je v kompetenci Komise EU, ÚOHS může veřejnou podporu poskytnout jen do určité výše (pravidlo de minimis). V případě, že je tato hranice překročena, je vždy potřeba předat daný požadavek na Komisi EU.

Co se týče legislativní úpravy veřejné podpory, tak v roce 2006 došlo k několika změnám. Úřad připravil návrh novely zákona o úpravě některých vztahů z oblasti veřejné podpory a také změnu zákona o výzkumu a vývoji. Byl také publikován nový zákon v této oblasti, a to zákon č. 319/2006 o opatřeních k zprůhlednění vztahů z oblasti veřejné podpory.

Jak již bylo zmíněno výše, veřejná podpora je primárně kontrolována Komisí EU a je tedy jasné, že je zde potřebná velice úzká spolupráce obou institucí. Do konce roku

2006 byla v platnosti regionální mapa veřejné podpory, která jasně stanovovala povolené míry veřejné podpory. Od 1. 1. 2007 vstoupila v platnost mapa nová, platná až do roku 2013. Na její přípravě se Úřad aktivně podílel, účastnil se jednání Komise a následně předložil Komisi finální verzi, která byla záhy schválena. Kromě Prahy jsou všechny regiony způsobilé k tomu, aby mohly regionální podporu obdržet a to ve výši 30-40% vhodných nákladů. Praha může podle této mapy čerpat podporu jen v letech 2007 a 2008 a to do maximální výše 10%.

Dalším významným počinem bylo zvýšení hranice de minimis na 200.000 €, což znamená, že větší množství případů je možné řešit na národní úrovni, bez nutnosti řešení Komisí.

Ke zjednodušení celého systému spolupráce mezi Úřadem a Komisí také přispěl fakt, že od 1. 1. 2007 je možné předávat oznámení o veřejných podporách elektronicky.

Úřad také v této oblasti řeší možnost poskytování investičních pobídek. Celkově za rok 2006 Úřad obdržel 93 žádostí, z nichž 79 bylo zcela bez připomínek, v 6 případech Úřad doporučil danou pobídku snížit a ve třech případech byla potřeba žádost postoupit Komisi EU.

Abychom uvedli konkrétní příklad, můžeme zmínit společnost z ostravského regionu, konkrétně Třinecké železářny, které v roce 2006 veřejnou podporu získaly. Úřad už sice tuto žádost schválil v roce 2004, nicméně Komise toto schválení potvrdila až v roce 2006. Evropská Komise posuzovala, zda ostatní podpory, které společnost obdržela (např. na vzdělávání a na podporu výzkumu a vývoje), jsou slučitelné s právem ES a také s poskytnutím veřejné podpory.

6 Rozkladové řízení a soudní případy

V oblasti hospodářské soutěže v roce 2006 pokračoval již nastartovaný trend poklesu podaných rozkladů. Důvodem je také to, že se Úřad snaží stále více případy řešit soudní cestou a ne správním řízením. Za rok 2006 bylo tedy podáno jen 6 rozkladů. Předseda Úřadu vydal celkem 16 druhostupňových rozhodnutí, z nichž 7 vrátil k dalšímu prozkoumání, a v devíti případech bylo původní rozhodnutí změněno. Tyto změny však nebyly nějak radikální, zpravidla se jednalo jen o korekci pokuty.

Proti druhostupňovým rozhodnutím bylo za rok 2006 podáno celkově 10 žalob a celkově Krajský soud v Brně vydal 20 rozhodnutí z oblasti soutěžního práva. Z tohoto počtu byla méně než jedna třetina v neprospěch Úřadu, což potvrzuje jeho úspěšnost.

V oblasti veřejných zakázek došlo k razantní změně především v oblasti počtu pracovníků. Předseda na základě organizačních změn zvýšil počet pracovníků rozkladových komisí a to také přispělo k tomu, že se jim podařilo projednat za rok 2006 více než 150 rozkladů. S počtem podaných rozkladů se navýšil také počet podaných žalob, a to z počtu 17 za rok 2005 na 31 za rok 2006, což je téměř dvojnásobek. Krajský soud v Brně v této souvislosti vydal 32 rozhodnutí a jedno vydal také Nejvyšší správní soud. V jednadvaceti z nich byl úspěšný Úřad. Za velký úspěch Úřad považuje především již zmíněnou kauzu o mýtném, kdy Krajský soud rozhodnutí Úřadu potvrdil. Jednalo se totiž o největší veřejnou zakázku zadanou v roce 2006 a tato kauza byla mediálně sledována.

7 Mezinárodní vztahy

Oblasti mezinárodních vztahů se budu věnovat podrobněji v následující kapitole.

8 Lidské zdroje

Úřadu se v roce 2006 podařilo stabilizovat počet zaměstnanců na 120 a také stabilizovat jejich složení, jelikož v letech minulých se Úřad potýkal se značnou fluktuací. Jako významný počin je třeba zmínit, že ekonomové měli možnost doplnit si své vzdělání v právní oblasti a naopak právníci v oblasti ekonomické. Jako velký plus hodnotím také vyučování cizích jazyků pro zaměstnance, protože myslím, že se stále setkáváme s tím, že především v případě jednání cizince s českými úřady je to věc nelehká a mnohdy mu nejsou úředníci schopni poskytnout ani základní informaci.

Nově také od roku 2006 bylo zavedeno členění do pěti sekcí a byli stanoveni dva místopředsedové, Kamil Rudolecký a Jindřiška Koblihová.

Hospodářská soutěž	33%
Veřejné zakázky	28%
Veřejná podpora	8%
Legislativní a mezinárodní podpora	9%
Ostatní (zejména správa úřadu)	22%

Tabulka 5: Struktura zaměstnanců dle oblasti působení

Ekonomové	30%
Právníci	42%
Ostatní vysokoškolsky vzdělaní	8%
Vyšší odborné vzdělání	2%
Středoškolské vzdělání	18%

Tabulka 6: Struktura zaměstnanců dle vzdělání

Zdroj: Zpráva o činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, dostupné online na www.compet.cz, vlastní úprava

9 Informační činnost

Úřad se rok od roku těší většímu zájmu médií a je to pravděpodobně z toho důvodu, že se v posledních letech objevilo množství případů velkého významu a Úřad udělil ve spoustě z nich nemalé pokuty. Za rok 2006 bylo o Úřadu publikováno neuvěřitelných 6137 článků a to jak v denním tisku, tak v periodikách jako např. Euro a Ekonom. Kromě toho předseda poskytl desítky rozhovorů pro deníky a časopisy a televize odvysílala přibližně 100 reportáží o činnosti Úřadu.

Další oblastí poskytování informací je také pořádání různých seminářů, konferencí a školení, kterých proběhlo hned několik a nejvýznamnější z nich byla mezinárodní konference Soutěž a konkurenceschopnost, uspořádaná na počest patnáctiletého výročí působení Úřadu.

Kromě toho je také každoročně vydávána výroční zpráva, která komplexně shrnuje činnost úřadu za uplynulý rok.

Předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009

Od ledna do června roku 2009 bude ČR předsedat Radě EU a tato událost má pro ČR velký význam. Dává jí totiž možnost prezentovat a případně také prosadit své zájmy a podílet se tak na směřování politiky EU. V neposlední řadě může předsednictví ČR v EU zviditelnit a zvýšit její prestiž.

Toto předsednictví se pochopitelně dotkne hospodářské soutěže, a proto už nyní vytýčil ÚOHS priority, na které se chce v průběhu českého předsednictví zaměřit. Jsou to čtyři klíčová témata:

- posílení soukromoprávního vymáhání nároků vyplývajících z porušení soutěžního práva;
- harmonizace leniency programů všech členských států;
- doplnění nařízení Rady o fúzích;
- doplnění nařízení Rady o veřejné podpoře.

Posílení soukromoprávních nároků vyplývajících z porušení soutěžního práva

Soukromoprávní prosazování soutěžního práva plně podporuje Evropská komise a ÚOHS se k této podpoře připojuje. Tuto iniciativu prezentoval také před Parlamentem ČR, protože má za to, že může přispět k vyššímu prosazování soutěžního práva jak v ČR, tak i v ostatních členských státech.

Tato iniciativa však není otázkou krátkodobou, bude se jednat o zdlouhavý proces, jelikož soutěžní právo v jednotlivých členských zemích je stále ještě dost rozdílné a v současné době není soukromoprávní přístup k řešení otázek soutěžního práva využíván.

Harmonizace leniency programů

V této oblasti je situace poněkud příznivější, jelikož členské země se zavázaly k postupné harmonizaci svých programů s modelovým programem Komise. Rizikem však stále zůstává rozdílný přístup právě k výši udělovaných pokut v rámci programu. ČR sama už program s modelovým programem harmonizovala, takže může jít ostatním členským zemím, které tak ještě neučinily, příkladem.

Doplnění nařízení Rady o fúzích

Jedná se konkrétně o změnu výpočtu obratu burz cenných papírů. Je navrhováno, aby byl stanoven podle hodnoty zobchodovaných produktů či podobného kritéria, ne podle poplatků získaných burzami, jak je tomu nyní. Je možné, že tato snaha narazí na odpor některých členských států, které se obávají růstu pravomocí Komise v oblasti soutěžního práva.

Doplnění nařízení Rady o veřejné podpoře

Tato snaha se zaměřuje především na specifikaci délky lhůt, podání odvolání a způsobu notifikace veřejné podpory. Členské státy jsou celkově této změně nakloněny, takže by tato novelizace měla proběhnout bez větších připomínek.

Politika ochrany hospodářské soutěže v Evropské Unii

Evropská Unie, podobně jako její členské země, upravuje hospodářskou soutěž právními normami, které nastavují mantinely jednání podnikatelů. Pro členské státy je samozřejmě komunitární právo EU závazné a je potřeba jej tedy zavést také do národního práva každé členské země.

Samotné vytvoření soutěžního práva v EU vychází už ze smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli z roku 1951 a také z Římské smlouvy z roku 1957 zakládající Evropské hospodářské společenství. V článku 2 Smlouvy o založení EHS je jako cíl stanoven harmonický vývoj hospodářského života. Tato smlouva také v článku 3 označuje fungující hospodářskou soutěž za nástroj k dosažení stanovených cílů, kterými jsou trvalý a udržitelný růst, podpora stability, zvyšování životní úrovně a vytvoření jednotného vnitřního trhu. Z toho také vyplývá, že jednotný vnitřní trh ponese rysy tržního hospodářství. Právní úprava hospodářské soutěže v EU je tedy přednostně zaměřena na ochranu jednotného vnitřního trhu.

Co to jednotný vnitřní trh vůbec je? Jedná se o trh uvnitř ES, který je založen na čtyřech základních principech:

- *volný pohyb zboží* – firmy mohou prodávat své zboží v kterémkoliv členském státě EU;
- *volný pohyb služeb* – služby jako např. pojišťovnictví, reklama apod. mohou být nabízeny v jakémkoliv členském státě;
- *volný pohyb osob* – občané členských států mohou žít a pracovat v jakémkoliv členském státu s tím, že jejich kvalifikace bude uznána;
- *volný pohyb kapitálu* – majetek na území členského státu může vlastnit občan jiného členského státu a občané mohou využívat finančních služeb v libovolné členské zemi; taktéž měna se může volně pohybovat mezi jednotlivými členskými státy.

Institucí, která pojem jednotného trhu stvořila a také nad ním dohlíží, je Evropská komise. Komise může uložit pokutu každému členskému státu nebo firmě sídlící na území členského státu, které by pravidla ochrany hospodářské soutěže porušila a dokonce může

postihnout i firmy se sídlem mimo území EU v případě, že by se dohodly na takovém postupu, který by poškozoval evropský trh. Odvolací instancí je poté Soudní dvůr.

Navíc byl také nastaven princip ONE STOP SHOP, což v postatě znamená, že daný případ bude posuzovat jediná instituce, buď národní soutěžní úřad či Evropská Komise. Komise se zpravidla zabývá případy, které mají dopad na evropský trh, což se týká především velkých fúzí, ke kterým mají možnost národní úřady vznést své připomínky.

Pro řešení situací, ke kterým dochází na základě nesprávné aplikace právních předpisů v oblasti jednotného vnitřního trhu, mají členské státy vytvořenu on-line síť SOLVIT, který pomáhá nalézt vždy to správné řešení pomocí soudních řízení mezi jednotlivými aktéry trhu a orgány EU.

1 Právní předpisy v oblasti ochrany politiky ochrany hospodářské soutěže

Nejdůležitějšími právními akty v oblasti politiky ochrany hospodářské soutěže jsou články 81, 82, 87 a 88 Smlouvy o založení EU ze dne 7. 2. 1992 a nařízení Rady ES o kontrole spojování podniků. K jejich dodržování se samozřejmě zavázala i ČR a to podpisem Smlouvy o přistoupení k EU.

Článek 81 – Dohody omezující soutěž

Toto ustanovení zakazuje dohody a jednání ve vzájemné shodě, které ovlivňují obchod mezi členskými státy a tím narušují hospodářskou soutěž. Taktéž jako v českém právním řádu se tato úprava vztahuje jak na horizontální tak na vertikální dohody.

Jako zvlášť závažné porušení článku 81 jsou dohody omezující paralelní obchod mezi členskými státy. Jako příklad bych zmínila firmu Dunlop, která vyrábí sportovní vybavení. V roce 1992 ji Komise uložila pokutu ve výši 5 mil. ECU za to, že se pokoušela zamezit dovozu svého zboží do zemí Beneluxu prostřednictvím jiných než oficiálních distributorů.

Pokud je dohoda shledána jako dohoda porušující článek 81, je považována za zakázanou a od počátku neplatnou. Podnikům, které na těchto dohodách účastní, mohou být uloženy pokuty až do výše 10% z celkového obrátu za předchozí rok.

I článek 81 pamatuje na situace, kdy takové dohody mohou být prospěšné a v konečném důsledku mohou přinést zefektivnění výroby či přístup na nové trhy. Tyto výjimky může Komise povolit a to za předpokladu dodržení následujících podmínek:

- dohoda musí přispět k zefektivnění výroby nebo distribuce výrobků nebo k podpoře technického pokroku;
- přiměřená část následného zisku musí být vynahrazena spotřebitelům;
- dohoda nesmí stanovovat omezení, která nejsou k dosažení stanovených cílů nezbytná;
- dohoda nesmí podnikům umožnit zcela vyloučit soutěž na daném trhu.

Pokud jsou výše uvedené podmínky splněny, mohou smluvní strany získat jednorázovou či blokovou výjimku. Bloková výjimka je vydávána Komisí v podobě nařízení a jednoznačně definuje smlouvy, které jsou automaticky do této výjimky zahrnuty. Jsou to tyto:

- smlouvy o výhradním prodeji;
- smlouvy o výhradním nákupu;
- smlouvy o frančize;
- smlouvy o specializaci;
- smlouvy o distribuci a servisu motorových vozidel;
- smlouvy o výzkumu a vývoji;
- smlouvy v oblasti pojišťovnictví;
- smlouvy o přenosu technologií.

Článek 82 – Zneužití dominantního postavení

Zneužití dominantního postavení podniku nebo několika podniků je tímto článkem zakázáno, jedná se především o stanovení nepřiměřených cen, vázané obchody a diskriminaci. Toto ustanovení neposkytuje možnost stanovení výjimky, je tudíž závazné pro všechny bez rozdílu.

Přímo v článku chybí vymezení pojmu dominantní postavení, to bylo napraveno až později v judikatuře Soudního dvora jako hospodářsky silné postavení, které podnik má a které mu umožňuje zabraňovat efektivní soutěži, protože má tu moc, že se může chovat do značné míry nezávisle. Pro dominantní postavení na trhu je rozhodujícím kritériem tak jako v ČR podíl na trhu.

Nařízení Rady č. 4064/89 – Kontrola fúzí

Zpočátku oblast kontroly spojování podniků EU neupravovala a vše se posuzovalo podle článku 81 nebo 82 Smlouvy. Tyto komplikace vedly k tomu, že Rada přijala toto nařízení, aby se tato oblast vyčlenila a upřesnila.

Nařízení je založeno na třech základních principech:

- povinnost dopředu oznámit koncentraci, která má pro ES význam;
- výhradní postavení Komise ve vztahu ke všem takovýmto případům;
- rozhodnutí přijímá Komise v právně závazném termínu.

Nařízení je aplikováno na všechna spojení, která mají pro ES význam a ty jsou charakterizovány takto:

- jedná se o podniky s celosvětovým obratem vyšším než 5 mld. EUR;
- zároveň o spojení alespoň dvou zúčastněných podniků s obratem alespoň 250 mil. EUR.

Nařízení považuje za koncentraci (spojení podniků) jednak případy úplného splynutí podniků a také případy získání kontroly nad jiným podnikem a založení společného podniku, který má funkci samostatně hospodařící jednotky. Nařízení má zcela preventivní charakter, ve většině případů jsou taková spojení Komisí požehnána a označena za slučitelné se společným trhem.

Článek 87 a 88 – Veřejná podpora

Veřejná podpora je zde charakterizována jako pomoc firmám v případech, kdy nastaly překážky, které by firmu mohly vést k záhubě. Můžeme tak také označit situaci, kdy se jedná o podporu zaostalejších regionů tak, aby se regionální disparity mezi regiony vyrovnávaly, což je také jedním z cílů Společenství. Může se jednat jak o přímou dotaci

tak také o poskytnutí půjčky s nižším úročením nebo prodej státního majetku za příznivější ceny.

2 Veřejné zakázky

Aby jednotný trh mohl opravdu fungovat, je potřeba zajistit, aby všechny firmy měly stejnou možnost získat zakázku zadanou veřejným orgánem. Smlouva o založení EHS žádná speciální ustanovení týkající se veřejných zakázek neobsahuje, nicméně stanovuje základní principy, podle kterých se veřejné zakázky v EU zadávají a to bez ohledu na jejich hodnotu.

Jsou to:

- zákaz diskriminace z důvodu státní příslušnosti;
- zákaz kvantitativních omezení dovozu a vývozu;
- možnost podnikání občana jednoho členského státu na území jiného členského státu;
- možnost využívat služeb i v jiném členském státě než je bydliště občana.

Tato ustanovení zakazují určité diskriminační praktiky, nicméně nestanovují určitý závazek v tom smyslu, že výběrové řízení na konkrétní veřejnou zakázku bude v souladu s pravidly hospodářské soutěže a že bude transparentní. Z tohoto důvodu bylo nezbytné přijmout směrnice, které zadávací postupy v jednotlivých členských zemích upravují v případě, že hodnota zadávané zakázky překročí určitou hodnotu. Směrnice tedy nejsou aplikovány na všechny veřejné zakázky zadané na území EU, ale jen na ty, které překročí určitou hodnotu.

Směrnice se vztahují na veřejné orgány, to znamená státní, regionální a lokální úřady a také se vztahují na sektor veřejných služeb, to je na podniky působící v oblasti vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací.

Směrnice pro obě skupiny definují:

- zadavatele a veřejnou zakázku, která je předmětem Směrnice;
- zadávací postupy:
  - veřejná soutěž – může se účastnit jakákoliv firma;
  - omezená soutěž – mohou se účastnit pouze firmy vyzvané k účasti zadavatelem;

- vyjednávací postupy, kdy zadavatel s firmami konzultuje a domlouvá smluvní podmínky s jednou nebo i více firmami;
- ustanovení o technických požadavcích, přičemž přednost mají evropské standardy před národními;
- transparentnost zadávacích postupů; zveřejnění musí splňovat požadavky ohledně časové lhůty a musí být zpracováno v souladu se vzorem;
- podmínky pro výběr uchazečů a udělení zakázek (jsou vždy udána předem);
- závazky o zasílání statistických údajů EK.

3   *Evropská soutěžní síť a Evropská soutěžní autorita*

K tomu, aby hospodářská soutěž mohla být koordinována ve všech členských státech, byly založeny dvě instituce, které tuto koordinaci zjednodušují. Jedná se o Evropskou soutěžní síť (ECN) a Evropské soutěžní autority (ECA). Podívejme se na ně teď podrobněji.

1   Evropská soutěžní autorita

Jak už jsem zmínila, jedná se o evropské soutěžní autority, které jsou sdruženy pod hlavičkou jedné organizace. Jsou zde sdruženy národní soutěžní úřady Evropského hospodářského prostoru (EHP). Toto uskupení bylo založeno v roce 2001 v Amsterdamu a jedná se o neformální organizaci, která má za hlavní cíl najít tu nejlepší možnou implementaci politiky na ochranu hospodářské soutěže v Evropě. Jako další cíle si tato organizace vytyčila vylepšit spolupráci mezi národními soutěžními úřady a sdílet zkušenosti navzájem. Členové se scházejí minimálně jednou ročně.

Organizace je rozdělena na několik pracovních skupin:

1. *Leniency* – tato skupina byla založena jako první už v roce 2001. Cílem skupiny je harmonizace uplatňování leniency programů v jednotlivých členských zemích.
2. *Fúze* – cílem skupiny je zajistit lepší spolupráci v případech, že je fúze nahlášena více než jednomu soutěžnímu úřadu a zajistit tak aplikaci systému ONE STOP SHOP.

3. *Finanční služby* – tato skupina byla založena v roce 2004 a má na starosti vést studii o podobnostech a rozdílech mezi národními prodejními bankovními trhy a národními trhy pro platební otázky v kontextu soutěžního práva.
4. *Energie* – skupina byla založena taktéž v roce 2004 a má za cíl posuzovat, do jaké míry jsou energetické trhy začleněny do společného trhu.

2 Evropská soutěžní síť

Jedná se o fórum, které bylo založeno pro spolupráci soutěžních úřadů členských zemí EU a to především v aplikaci Článků 81 a 82 Smlouvy ES. Navíc také národní úřady spolupracují s Evropskou komisí a to pomocí:

- vzájemného informování o nových případech a rozhodnutích;
- koordinace vyšetřování;
- pomoci při vyšetřování;
- výměny důkazů a jiných relevantních informací;
- diskuze.

Cílem ECN je především vybudování jednotného a účinného právního rámce v otázkách soutěžního práva tak, aby bylo možné minimalizovat možnosti jeho porušování a také tak, aby prosazoval zájmy spotřebitelů.

V rámci ECN jsou probírány otázky podle společného přístupu expertů ve specifických sektorech (cenné papíry, životní prostředí, zdravotní péče apod.).

3 Středoevropská soutěžní iniciativa

V rámci EU existuje ještě jedna organizace, která sdružuje soutěžní úřady ČR, Slovinska, Slovenska, Polska a Maďarska. Jako již v předchozích případech, jedná se především o uskupení, které zastřešuje především výměnu informací a zkušeností mezi národními úřady. Středoevropská soutěžní iniciativa (CECI) vznikla 1. 4. 2003, to znamená, ještě před vstupem zemí do EU. I po vstupu do EU se země rozhodly tuto iniciativu uchovat a to především z důvodů geografické polohy a také krátké tržní minulosti všech zúčastněných zemí.

4 Mezinárodní spolupráce v oblasti soutěžního práva mimo EU

Samozřejmě, že v dnešním globalizovaném světě, ÚOHS spolupracuje i s jinými institucemi než s těmi, které jsou vedeny pod hlavičkou EU. Jsou to především soutěžní úřady zemí po celém světě a tyto si především vyměňují zkušenosti.

Kromě těchto národních úřadů spolupracuje ÚOHS také např. s OECD, které funguje jako diskusní fórum členských států a napomáhá ke koordinaci politiky jak uvnitř státu, tak na mezinárodním poli. Pro oblast politiky ochrany hospodářské soutěže má význam především účast Úřadu v Soutěžním výboru a jeho pracovních podskupin. Výbory a pracovní skupiny se scházejí zpravidla dvakrát ročně a zasedají v nich odborníci z členských zemí.

Velice významnou je spolupráce s *Mezinárodní soutěžní sítí* (ICN). Jedná se o organizaci založenou na dobrovolném členství a sdružuje rozvinuté i rozvojové země světa. Jejím hlavním cílem je konzultovat a poskytovat informace členským zemím a informace sdílet. Prvotní impuls k založení této organizace pochází z USA z roku 1997, nicméně organizace jako taková byla založena až 25. 10. 2001 a to čtrnácti samostatnými jurisdikcemi. Nemůžeme říci států, protože jedním se zakládajících členů byla také Evropská Unie jako celek. V letošním roce, konkrétně 14-16. 4. se v japonském Kyotu uskuteční již sedmá výroční konference.

Je třeba zmínit také *Konferenci OSN o obchodu a rozvoji* (UNCTAD), která sídlí v Ženevě a byla založena v roce 1964. Kromě jiných obchodních otázek má tato stálá konference pod svými křídly oblast hospodářské soutěže. Každý rok pořádá zasedání a co čtyři roky pořádá velkou výroční konferenci; ta nejbližší se bude konat 21-25. 4. 2008 v Ghaně. Současný předseda byl zvolen v roce 2005 a pochází z Thajska. Tato stálá konference má v současnosti 191 členů.

Kromě této spolupráce byla také koncem roku 2005 obnovena spolupráce s Federální antimonopolní službou Ruské federace.

5 Mezinárodní spolupráce v roce 2006

Vraťme se zpět k výroční zprávě ÚOHS a podívejme se na oblast mezinárodní spolupráce. V roce 2006 se podařilo zefektivnit a zrychlit systém přenosu a výměny informací od Úřadu k jeho zahraničním partnerům a naopak. Jako velký přínos je také hodnoceno zavedené elektronického oznamování veřejné podpory pro Komisi EU.

1 Evropská Unie

Jak už bylo zmíněno výše, jelikož je ČR členem Evropské Unie (EU), je spolupráce s touto organizací velice těsná a je jí přisuzována největší váha.

Za snad nejvíce důležitou bych označila spolupráci v Evropské soutěžní síti (ECN). Zásadním počinem v roce 2006 bylo zasedání generálních ředitelů národních soutěžních úřadů, které se uskutečnilo v září. Hlavním bodem setkání byl návrh Evropské komise pro umírněnější režim při zadávání pokut za protisoutěžní jednání a také přehodnocení stávajícího právního řádu v oblasti zneužití dominantního postavení.

Kromě tohoto setkání se uskutečnila 3 plenární zasedání ECN zaměřená především na praktické otázky v oblasti soutěžního práva.

V roce 2006 se uskutečnilo také plenární zasedání Sítě evropských soutěžních úřadů (ECA). Hlavními body bylo vyhodnocení činnosti ECA za předchozí rok a také projednávání návrhu EK k nové soutěžní politice.

Středoevropská soutěžní iniciativa (CECI) pořádala v roce 2006 v Budapešti seminář, kde ÚOHS prezentoval své zkušenosti s řešením fúzí.

2 Spolupráce mimo EU

Spolupráce probíhala také i mimo EU, i když to nemůžeme říci tak jednoznačně. V dnešním globalizovaném světě jsou i mezinárodní organizace značně propojeny a většina z nich má podobnou členskou základnu, jen s tím rozdílem, že některé z nich jsou zaměřeny regionálně, jiné celosvětově.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

V roce 2006 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) uspořádala zasedání Globálního fóra pro hospodářskou soutěž, Soutěžního výboru a také jeho pracovních skupin. Toto zasedání mělo přispět k výměně informací nejen vyspělých zemí, ale také zemí rozvojových, pro které bylo toto setkání obrovským přínosem.

Také se dvakrát uskutečnilo zasedání samotného Soutěžního výboru, a to konkrétně v červnu a v říjnu. Byly zde prezentovány výroční zprávy jednotlivých členských zemí o národní situaci v oblasti soutěžního práva členských zemí, projednávání otázek soutěžního práva a jeho vztahu k ochraně životního prostředí a také některých úprav v oblasti soutěžního práva, které by bylo potřeba zavést.

Velkou událostí pro Českou republiku a jeho soutěžní úřad byl zářijový seminář OECD v Brně na téma zneužití dominantního postavení, který byl určen zejména zemím jihovýchodní Evropy.

Mezinárodní soutěžní síť

Celosvětově největší událostí v oblasti soutěžního práva byla Výroční konference Mezinárodní soutěžní sítě (ICN), která se uskutečnila v Kapském městě. Konference se účastnilo téměř 300 zástupců z celkově 70 zemí a také odborníci na hospodářskou soutěž z celého světa. Největším počinem této konference bylo dokončení materiálu o doporučujících praktikách při spojování soutěžitelů a vytvoření nové pracovní skupiny zaměřené na zneužití dominantního postavení.

Česká republika zde byla prezentována jako jedna se zemí, kde řada doporučení ICN byla zavedena a úspěšně fungují. ČR reprezentovala na této třídní konferenci pětičlenná delegace v čele s předsedou ÚOHS Martinem Pecinou.

Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD)

Předseda českého soutěžního úřadu se v roce 2006 zasadil o navázání intenzivnější spolupráce s touto stálou konferencí OSN. V rámci této spolupráce se ÚOHS podílel také na přezkoumání situace soutěžního práva v Tunisku.

Světová obchodní organizace

Spolupráce s WTO je v podstatě velice úzce spojena s Evropskou unií a to především proto, že se čeští zástupci účastní jednání příslušných orgánů EU v otázce přípravných jednání na zasedání Světové obchodní organizace (WTO). Hlavním garantem jednání ze strany ČR je Ministerstvo průmyslu a obchodu a ÚOHS mu poskytuje stanoviska z oblasti soutěžní politiky a soutěžního práva.

Závěr

Za cíl své práce jsem si stanovila především charakteristiku politiky ochrany hospodářské soutěže v České republice a také Evropské Unii. Myslím si, že stanovený cíl se mi podařilo splnit a že jsem popsala principy, na kterých je založena politika ochrany hospodářské soutěže jak v České republice tak také v Evropské Unii.

Nejprve jsem se věnovala teoretickým základům hospodářské soutěže tak, abych mohla tento pojem vymezit a také definovat formy, jakými může být hospodářská soutěž zneužita. Formy zneužití hospodářské soutěže jsou velice různorodé, jedná se o různé dohody, zneužití dominantního postavení, ale také o korupci či střet zájmů. Charakterizovala jsem také nástroje, které jsou pro ochranu hospodářské soutěže používány a také přístupy různých škol k politice ochrany hospodářské soutěže.

V druhé části mé práce jsem se zaměřila na politiku ochrany hospodářské soutěže v České republice. Nejprve jsem se věnovala kořenům soutěžního práva na českém území a také jeho dnešní podobě. Jako jediný a hlavní představitel politiky ochrany hospodářské soutěže v ČR je označován Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který sídlí v Brně. Tento úřad je institucí nezávislou na vládě a zaměstnává především odborníky z oblasti ekonomie a práva. Tito se snaží identifikovat případy zneužití hospodářské soutěže jak v soukromém tak i vládním sektoru a tento úkol je velice složitý. Jen zřídka se totiž povede prokázat zneužití hospodářské soutěže zcela jednoznačně.

Věnovala jsem se také výroční zprávě Úřadu za rok 2006, která je rozdělena do několika oblastí. Rok 2006 můžeme ve zkratce popsat jako rok úspěšný, kdy se podařilo vyřešit několik případů zneužití hospodářské soutěže a také snížit počet přezkoumaných rozhodnutí. Úspěšná byla také účast Úřadu na zahraničních konferencích a fórech, kde jsou čeští zástupci vždy považováni za odborníky a Úřad je velice kladně hodnocen za svou činnost.

V neposlední řadě jsem se také věnovala prioritám, které si Úřad stanovil pro české předsednictví v Radě EU. Tento půlrok může České republice pomoci zejména prezentovat sebe sama a to samozřejmě nejen v oblasti ochrany hospodářské soutěže.

V poslední části jsem se věnovala politice ochrany hospodářské soutěže v Evropské Unii a také v jiných nadnárodních institucích. Jelikož je Česká republika od května 2004

členem Evropské Unie, její politika z politiky ES z velké části vychází. Nejinak je tomu také v oblasti soutěžního práva a ochrany hospodářské soutěže. Soutěžní právo je totiž součástí komunitárního práva ES a je tudíž závazné pro všechny členské státy. Česká republika má svůj právní řád v této oblasti zcela v souladu s právem ES a velice úzce s EU spolupracuje, především tedy s Komisí, která je orgánem zodpovědným za ochranu hospodářské soutěže. Česká republika je také členy několika soutěžních organizací, jako je např. Evropská soutěžní síť či Středoevropská soutěžní iniciativa. Kromě toho také spolupracuje s organizacemi mimo EU jako je např. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj nebo Světová obchodní organizace.

Politika ochrany hospodářské soutěže je oblastí, o které se hodně mluví, ale není vůbec snadné se v ní orientovat a pochopit, proč státy a také nadstátní organizace přistupují k regulaci soutěže. Vždyť už Adam Smith hovořil o „neviditelné ruce trhu“ a o tom, že by se do tržních mechanismů mělo co nejméně zasahovat. Proč se tedy hospodářská soutěž reguluje? Podle mého názoru je těch důvodů hned několik. Především je to stále více a více se globalizující ekonomikou, kdy společnosti působí na území několika států nebo také celosvětově a existuje mezi nimi velice silná konkurence. To společnosti mnohdy svádí k tomu, že přistupují k praktikám, které jsou jak v rozporu s dobrými mravy, tak také v rozporu s právním řádem. Jako další důvod bych uvedla také obrovský a stále postupující pokrok v oblasti informačních technologií. Dnes totiž mají firmy přístup k široké škále informací a ty mohou být nezřídka zneužity k tomu, aby se firma střetla s konkurencí a vyhrála. Ten snad hlavní důvod ale vidím ve zcela něčem jiném. Připadá mi, že se ve společnosti zcela vytrácí pojem etiky, morálky a morálních zásad a takové lidské slušnosti. Dnes a denně se setkáváme v různých médiích s kauzami uplácení, lobbování, zneužití postavení především ve veřejné správě, s korupcí apod. Ano, politika ochrany hospodářské soutěže je zásahem do tržního mechanismu, nicméně domnívám se, že tento zásah je zcela namístě.

Seznam použité literatury

About UNCTAD [online]. 2008. [cit. 2008-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=1530&lang=1>>.

Antitrust Rules [online]. 2008. [cit. 2008-03-29]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/comm/competition/index_cs.html>.

Compliance program [online]. 2008. [cit. 2008-03-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/kartely-a-dominance/compliance-program/>>.

European Competition Network [online]. 2008. [cit. 2008-04-02]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/comm/competition/ecn/index_en.html>.

Evropská soutěžní politika [online]. 2008. [cit. 2008-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/?fornewsid=6071>>.

Herfindahl index [online]. 2008. [cit. 2008-02-20]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Herfindahl_index>.

Herfindahl-Hirschman Index [online]. 2008. [cit. 2008-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.investopedia.com/terms/h/hhi.asp>>.

Historie Úřadu [online]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/o-uradu/historie-uradu/>>.

Informace o Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže [online]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/hospodarska-soutez/informace-o-uradu-pro-ochranu/1000511/1845/>>.

International Competition Network [online]. 2008. [cit. 2008-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.internationalcompetitionnetwork.org/index.php/en/home>>.

KLÍKOVÁ, Ch., KOTLÁN, I. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: Sokrates, 2003. 275s. ISBN 80-865-72-04-8.

MORAVEC, O. *Hospodářská soutěž a její vliv na konkurenceschopnost ČR* [online].

2008. [cit. 2008-02-25]. Dostupný z WWW:

<<http://is.muni.cz/do/1456/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-18.pdf>>.

MUNKOVÁ, J., SVOBODA, P., KINDL, J. *Soutěžní právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 411s. ISBN 80-7179-440-6.

PELC, V. *Hospodářská soutěž*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995. 162s. ISBN 80-7169-124-0.

PENÁZOVÁ, M. *Ochrana hospodářské soutěže* [online]. 2008. [cit. 2008-02-22].

Dostupný z WWW:

<http://www.pwc.com/cz/cze/inssol/issues/2007/OchranaHospodarskeSouteze_MP.html>.

Podmínky přistoupení České republiky k EU uzavřené na kodaňském summitu EU v prosinci roku 2002, Kapitola 6: Hospodářská soutěž [online]. 2008. [cit. 2008-03-20].

Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/40400/clanek/>>.

Poslání a kompetence ÚOHS [online]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW:

<<http://www.compet.cz/o-uradu/poslani-a-kompetence/>>.

Politika hospodářské soutěže v EU a spotřebitel [online]. 2008. [cit. 2008-03-20].

Dostupný z WWW:

<http://ec.europa.eu/comm/competition/publications/consumer_cs.pdf>.

Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek [online]. 2008. [cit. 2008-03-20]. Dostupný z WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/hospodarska-soutez/pravni-upravy-eu-v-oblasti-ochrany/1000511/8193/>>.

Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut (Leniency program) [online].

2008. [cit. 2008-03-16]. Dostupný z WWW: <

<http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/kartely-a-dominance/novy-leniency-program/>>.

Předsednictví České republiky v Radě Evropské unie [online]. 2008. [cit. 2008-03-20].

Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/o-uradu/predsednictvi-cr-v-rade-eu/>>.

Přehled činností EU - Hospodářská soutěž [online]. 2008. [cit. 2008-03-20]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/comp/overview_cs.htm>.

RAUS, D., NERUDA, R. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vyd. Brno: CP Books, 2005. 395s. ISBN 80-251-0394-3.

Statistiky za rok 2006 [online]. 2008. [cit. 2008-03-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/statistiky/>>.

Transparency International [online]. 2008. [cit. 2008-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=1>>.

Zpráva o činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže za rok 2006 [online]. 2008. [cit. 2008-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_uplne/VZ2006vlada.pdf>.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže [online]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ohs/>>.

Zákon o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže [online]. 2008. [cit. 2008-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/legislativa/obecna/zakon-o-pusobnosti-uradu/>>.

Seznam zkratek

HS	hospodářská soutěž
HHI	Herfindahl- Hirschmanův index
EU	Evropská Unie
OSN	Organizace spojených národů
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ES	Evropská Společenství
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
OKD, a.s.	Ostravsko-karvinské doly, a.s.
EK	Evropská komise
EHS	Evropské hospodářské společenství
ECA	Evropské soutěžní authority
ECN	Evropská soutěžní síť
CECI	Středoevropská soutěžní iniciativa
ICN	Mezinárodní soutěžní síť
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
WTO	Světová obchodní organizace